

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Nikola Hlubinková

**Ochrana osobních údajů v obcích se základním rozsahem
přenesené působnosti**

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Ochrana osobních údajů v obcích se základním rozsahem přenesené působnosti“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 28. června 2019

Nikola Hlubinková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D. za odborné vedení a užitečné rady, které mi pomohly při vypracování této diplomové práce. Děkuji také celé mé rodině, a především mému příteli Danielu Turkovi, za trpělivost a podporu během celého studia.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Ochrana osobních údajů	10
1.1 Vývoj	10
1.2 Právní úprava ochrany osobních údajů v rámci EU	11
1.3 Právní úprava v České republice	12
1.4 Vymezení základních pojmů	13
1.4.1 Osobní údaj a subjekt údajů	14
1.4.2 Správce a zpracovatel osobních údajů	15
1.4.3 Zpracování osobních údajů	17
2 Zásady zpracování osobních údajů	19
2.1 Zásada zákonnosti	19
2.2 Zásada korektnosti a zásada transparentnosti	21
2.3 Zásada účelového omezení	21
2.4 Zásada minimalizace údajů	22
2.5 Zásada přesnosti	22
2.6 Zásada omezeného uložení	23
2.7 Zásada integrity a důvěrnosti	23
2.8 Zásada odpovědnosti	26
3 Pověřenec pro ochranu osobních údajů	27
3.1 Jmenování pověřence	27
3.1.1 Interní pověřenec	28
3.1.2 Externí pověřenec	29
3.1.3 Sdílený pověřenec	30
3.1.4 Pověřenec z řad zastupitelů obce a problém střetu zájmů	31
3.2 Požadavky kladené na osobu pověřence	32

3.3	Postavení a odpovědnost pověřence.....	34
3.4	Úkoly pověřence.....	35
4	Vybrané povinnosti obce při ochraně osobních údajů	38
4.1	Vstupní analýza ochrany osobních údajů	38
4.2	Vytvoření záznamů o činnostech zpracování	39
4.3	Povinnost informovat subjekty údajů	41
4.4	Postup v případě uplatňování práv subjektů údajů.....	42
4.5	Oznámení porušení zabezpečení	44
	Závěr.....	47
	Seznam použitých zdrojů.....	50
	Shrnutí.....	58
	Seznam klíčových slov	59

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
Deklarace	Všeobecná deklarace lidských práv
EU	Evropská unie
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
GDPR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
Listina EU	Listina základních práv Evropské unie
LZPS	usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Směrnice 95/46/ES	směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.
Úmluva č. 108	úmluva Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna 1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat.
ÚOOÚ	Úřad pro ochranu osobních údajů
WP29	Pracovní skupina 29 zřízená podle čl. 29 Směrnice 95/46/ES
ZOOÚ	zákon č. 100/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 183/2017 účinné ke dni 1. července 2017
ZZOÚ	zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Téma diplomové práce zní „**Ochrana osobních údajů v obcích se základním rozsahem přenesené působnosti**“. Důvodem, proč jsem si zvolila právě toto téma, je můj dlouhodobý zájem o problematiku ochrany osobních údajů a skutečnost, že v současné době vykonávám funkci pověřence pro ochranu osobních údajů v několika menších obcích, a mohu tak v praxi sledovat aplikaci GDPR potažmo ochrany osobních údajů v podmínkách těchto obcí a podílet se na ní.

Český novinář Petr Honzejek čtyři dny před nabytím účinnosti GDPR uveřejnil na svém tuitrovém účtu: „*Vlastně si myslím, že českou společnost lze nyní rozdělit na dvě skupiny. První neví, co to je GDPR a je jí to jedno. Druhá to neví taky a existence něčeho takového ji bluboce uráží.*“¹ Právnička Hospodářské komory Lucie Plachá pro týdeník Echo uvedla: „*Volají nám i ze školy, že učitel jede s dětmi do přírody. Bojí se, že bude mít třeba výkazy o tom, jak je kdo alergický, a ty bude mít volně ve stanu. Pak se nás ptají, jestli si tam mají koupit trezor.*“² GDPR ve společnosti budilo velké rozpaky plynoucí hlavně z neznalosti či pouze povrchové znalosti problematiky, umocněné hrozbou vysokých pokut za nedodržení povinností vyplývajících z GDPR. Pokud však společnosti, orgány veřejné moci a všichni další, na které se GDPR vztahuje, dodržovali ochranu osobních údajů dle ZOOÚ, zas tolik se pro ně nezměnilo. Ale dodržovali onu ochranu osobních údajů?

Jedním z tzv. správců osobních údajů jsou i obce, neboť každou obec je nutné chápat jako orgán veřejné moci ve smyslu čl. 4 odst. 7 GDPR. Ty se však od ostatních správců v některých aspektech odlišují. Tyto odlišnosti lze spatřovat v zákonných požadavcích na zpracování osobních údajů, v organizační struktuře a také zpracovávané agendě. Zvláště pak právě v prostředí obcí se základním rozsahem přenesené působnosti³ vykonávají úkoly v oblasti samosprávy i státní správy osoby dobrovolně jako službu svým spoluobčanům, a to mnohdy bez odpovídajícího vzdělání, jaké je pro práci s osobními údaji vyžadováno. Tyto malé obce mají zpravidla neuvolněného starostu a pouze jediného zaměstnance, který se stará o účetnictví a ostatní administrativu, a tak jsou jeho časové možnosti velmi omezené.

Obcím vzniká dle čl. 37 odst. 1 GDPR povinnost jmenovat tzv. pověřence pro ochranu osobních údajů⁴. Jedná se o specifickou osobu (funkci), kterou v novém systému ochrany osobních údajů považují, zvláště pak ve vztahu k obcím, za klíčového pomocníka při aplikaci GDPR a dohledu nad zajištěním ochrany osobních údajů. Ministerstvo vnitra na svých webových stránkách⁵

¹ Dostupné na <<https://twitter.com/PetrHonzejek/status/998567421177933824>>.

² ŠUSTR, Ladislav. *Máme si koupit trezor? Lidé jsou z GDPR zmatení. Hospodářská komora řeší absurdity* [online]. echo24.cz, 3. června 2018 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na <<https://echo24.cz/a/Si3qq/mame-si-koupit-trezor-lide-jsou-z-gdpr-zmateni-hospodarska-komora-resi-absurdity>>.

³ Dále jen „obec“.

⁴ V textu dále jen „pověřence“.

⁵ <https://www.mvcr.cz/gdpr/>

sice uvádí velké množství metodických nástrojů, které se týkají problematiky ochrany osobních údajů ve světle GDPR a jejichž pomocí dle svých slov realizuje *intenzivní osvětovou kampaň*⁶ k GDPR, starostové a zaměstnanci obcí však nemají zpravidla prostor na to, aby studovali všemožné metodiky, kterým mnohdy ani nerozumí. Mgr. Radomír Pivoda v článku pro epravo.cz naopak potřebnost pověřence zpochybňuje a uvádí, že dle ÚOOÚ nebylo správcem od nabytí účinnosti kontaktováno více jak 40 % pověřenců a že jsou i tací, kteří tuto funkci vykonávají pro 203 subjektů současně.⁷ Jako hlavní výzkumné otázky jsem si proto stanovila: „*Jaká je role pověřence při ochraně osobních údajů v obcích se základním rozsahem přenesené působnosti?*“ a „*Zvýšila se v obcích po účinnosti GDPR ochrana osobních údajů?*“

Odpovědi na hlavní výzkumné otázky se budu snažit získat analýzou dílčích aspektů ochrany osobních údajů, které jsou obsahem jednotlivých kapitol. V závěrečné kapitole se za pomoci metody syntézy pokusím zjištěné informace aplikovat na vybrané povinnosti obce při ochraně osobních údajů s důrazem na roli pověřence, a odpovědět tak na hlavní výzkumné otázky. V jednotlivých kapitolách bude pak pro vysvětlení základních institutů použita také metoda deskripce a v závěrečné kapitole i metoda komparace. Celá práce je protkána poznatky a příklady, se kterými jsem se setkala v praxi. Diplomová práce je rozdělena do čtyř kapitol první úrovně, které jsou rozděleny na kapitol druhé i třetí úrovně, abych zajistila srozumitelný výklad.

V první kapitole se zabývám základním vývojem ochrany osobních údajů, právní úpravou ochrany osobních údajů na úrovni EU i v rámci ČR. Druhá část kapitoly pojednává o základních pojmech, které vnímám jako stěžejní pro správnou aplikaci GDPR a tím i ochranu osobních údajů. Druhá kapitola je věnována základním zásadám zpracování osobních údajů, které lze považovat za „stavební kameny“ celého GDPR a bez nichž by bylo jen stěží možné dostát povinnostem ochrany osobních údajů. Třetí kapitola pojednává o funkci pověřence. Právě v prostředí malých obcí tuto osobu považuji za klíčového pomocníka a průvodce při ochraně osobních údajů. Závěrečná kapitola využívá zjištěné informace z předchozích kapitol a vymezuje vybrané povinnosti obce při ochraně osobních údajů s důrazem na roli pověřence v nich.

V práci kromě vlastních názorů a zkušeností vycházím z informací obsažených v odborných publikacích NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 580 s., JANEČKOVÁ, Eva. *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019, 344 s., metodik Ministerstva vnitra, stanovisek Úřadu pro ochranu osobních údajů, pokynů pracovní skupiny

⁶ MLSNA, Petr. *Úvodní slovo* [online]. mvcr.cz, [cit. 16. června 2019]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/>>.

⁷ PIVODA, Radomír. *Život s GDPR – blíží se výročí* [online]. epravo.cz, 15. dubna 2019 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/zivot-s-gdpr-blizi-se-vyroci-109158.html>>.

WP29 a v neposlední řadě také z odborných článků. Seznam všech citovaných zdrojů uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Diplomová práce vychází z právního stavu ke dni 28. června 2019.

1 Ochrana osobních údajů

Tato kapitola je úvodem do problematiky ochrany osobních údajů. První podkapitola je věnována stručnému vývoji ochrany a důvodům vyčlenění práva na ochranu osobních údajů z práva na soukromí. Druhá podkapitola pojednává o právní úpravě na úrovni EU, třetí pak v ČR. Čtvrtá podkapitola se zabývá základními pojmy – osobní údaj, subjekt údajů, správce, zpracovatel a zpracování osobních údajů, které považují za stěžejní pro správnou aplikaci GDPR a ochranu osobních údajů v prostředí obcí.

1.1 Vývoj

Právo na soukromí bylo do konce druhé světové války pojímáno jako „právo být nechán o samotě“⁸, tedy úžeji než dnes. Až v reakci na období války, kdy ze strany nacistického režimu docházelo k významným zásahům do soukromí, došlo k vývoji jeho ochrany a v roce 1948 také k jeho zakotvení v článku 12 Všeobecné deklarace lidských práv⁹. Dva roky po přijetí Deklarace i Evropa právo na soukromí potvrdila, když byla Radou Evropy v roce 1950 přijata Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Článek 8 této Úmluvy, jež právo na soukromí obsahuje, se tak stal stěžejním pro ochranu soukromí v Evropě.¹⁰ Přijetí Deklarace i Úmluvy však předcházelo rozvoji počítačů s využitím internetu, a ač tento rozvoj přinesl společnosti značné výhody, které mnohým bezesporu zlepšily kvalitu života, současně také přinesl rizika pro lidské soukromí. Na vzniklou situaci bylo nutné reagovat vytvořením konkrétních pravidel, která by upravovala problematiku shromažďování a využívání osobních informací. Objevila se tak nová koncepce soukromí, jež byla nazývána jako „informational privacy“ či „the right to informational self-determination“. Toto pojetí soukromí následně vedlo k vytvoření právních předpisů, které již ochranu osobním údajům poskytovaly.¹¹

První zákon o ochraně osobních údajů na světě byl přijat v roce 1970 v německé spolkové republice Hesensko.¹² Až v roce 1981 došlo k přijetí prvního mezinárodně právně závazného dokumentu, který upravoval ochranu osobních údajů, Úmluvy č. 108 o ochraně osob se zřetelem

⁸ Pojetí soukromého práva jako „práva být nechán o samotě“ popsal v roce 1888 Thomas Cooley ve své knize *A Treatise on the Law of Torts: Or the Wrongs which Arise Independent of Contract*. NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 56.

⁹ Jedná se o nezávazný dokument, který byl schválen Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 10. prosince 1948.

¹⁰ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 56-57.

¹¹ European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe. *Handbook on European data protection law* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, s. 18 [cit. 24. dubna 2019]. Dostupné na <<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-data-protection-law>>.

¹² WERRY, Nikola, KIRSCHBAUM, Benjamin, KOCH, Jens, Marwin. GERMANY. In RAUL, Alan Charles (ed). *The Privacy, Data, Protection and Cybersecurity Law Review*. 4. edition. Great Britain: Law Business Research Ltd, 2017, s. 131.

na automatizované zpracování osobních údajů.¹³ Jejím cílem je sladit respektování soukromí a volného toku informací,¹⁴ jakož i ochraňovat jednotlivce před neoprávněným sběrem, používáním, vyhledáváním a šířením jejich osobních údajů.¹⁵ Přijetím Úmluvy č. 108 tak došlo k definitivnímu vyčlenění práva na ochranu osobních údajů z práva na ochranu soukromí.

1.2 Právní úprava ochrany osobních údajů v rámci EU

V rámci právní úpravy EU je ochrana osobních údajů uznána jako základní právo, jež je odděleno od práva na ochranu soukromí.¹⁶ Toto zakotvila Listina EU, když v článku 8 stanovila, že „každý má právo na ochranu osobních údajů, které se ho týkají“. Tyto údaje pak „musí být zpracovány korektně, k přesně stanoveným účelům a na základě souhlasu dotčené osoby nebo na základě jiného oprávněného důvodu stanoveného zákonem. Každý má právo na přístup k údajům, které o něm byly shromážděny, a má právo na jejich opravu.“¹⁷ Článek 16 SFEU v odst. 1 stanovuje totožně jako článek 8 Listiny EU, že „každý má právo na ochranu osobních údajů, které se jej týkají“.¹⁸ Odst. 2 pak opravňuje Evropský parlament a Radu k přijetí pravidel o ochraně fyzických osob při zpracování osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a členskými státy, pokud vykonávají činnost spadající do oblasti působnosti práva Unie, a pravidel o volném pohybu těchto údajů.¹⁹

Na úrovni sekundárního práva EU souvisí s ochranou osobních údajů velké množství právních předpisů. Pro účely diplomové práce je nezbytné zmínit Směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, která ochranu osobních údajů donedávna zajišťovala a jejímž hlavním záměrem byla harmonizace právní úpravy ochrany osobních údajů, a tím i umožnění svobodnějšího pohybu osob v rámci zemí Schengenského prostoru.²⁰ Problém tkvěl v tom, že Směrnice 95/46/ES je aktem sekundárního práva, který je „závazný pro každý stát, kterému je určen, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům“.²¹ Jednotlivým členským státům tak sice vznikla povinnost požadavky v ní kladené přijmout do svých právních řádů, nicméně úpravy v jednotlivých státech se mnohdy značně odlišovaly, a tudíž i výkladovou praxi měl každý z dozorujících orgánů vlastní.²² S rozvojem

¹³ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 57-58.

¹⁴ Preambule Úmluvy č. 108

¹⁵ Čl. 2 písm. c) Úmluvy č. 108

¹⁶ VÍTEK, Dominik. In PATTYNOVÁ, Jana a kol. (ed). *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. Praha: Leges, 2018, s. 26.

¹⁷ Čl. 8 Listiny EU

¹⁸ Čl. 16 odst. 1 SFEU

¹⁹ Čl. 16 odst. 2 SFEU

²⁰ NAVRÁTIL, Jiří a kol. *GDPR pro praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 27-28.

²¹ Čl. 288 SFEU

²² NAVRÁTIL: *GDPR pro praxi...*, s. 30.

technologií, rostoucím počtem uživatelů internetu a s tím spojeným elektronickým obchodováním a posléze s nástupem sociálních sítí bylo nutné postupně zastarávající úpravu novelizovat a s ohledem na její dosavadní nejednotnost použít takovou, jež by pravidla zpracování osobních údajů stanovila přímo. Stalo se tak Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení Směrnice 95/46/ES, jež nabylo účinnost 25. května 2018 a má „charakter zákona s celounijní působností“.²³ Obecné nařízení je tak aplikovatelné na všechny subjekty, které na území EU, ale i na Islandu, v Norsku a Lichtenštejnsku zpracovávají osobní údaje, nebo pokud osobní údaje zpracovává obyvatel EU jinde ve světě.²⁴

1.3 Právní úprava v České republice

Současnou úpravu ochrany osobních údajů v rámci ČR tvoří na ústavní úrovni čl. 10 odst. 3 LZPS, který říká, že „každý má právo na ochranu osobních údajů před neoprávněným sbíráním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“

Na zákonné úrovni nabyt dne 24. dubna 2019 po téměř ročním adaptačním procesu účinnosti nový zákon o zpracování osobních údajů č. 110/2019 Sb., který je tzv. adaptačním zákonem k GDPR, a dále zákon č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů. Těmito předpisy tak došlo k adaptaci právního řádu ČR na GDPR a současně ke zrušení a nahrazení dosavadního zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který ke dni 24. dubna 2019 pozbyl účinnosti. ZZOÚ však nelze považovat za svébytný zákon v celém svém rozsahu, jako tomu bylo u předchozího ZOOÚ, neboť většina jeho ustanovení je pouze zpřesněním či rozvedením ustanovení GDPR.²⁵ Kromě konkretizace a rozšíření vybraných ustanovení GDPR, zákonodárce využil také možnosti odchýlit se tam, kde mu to nařízení umožňuje. Pro obce je významným odchýlením upuštění od uložení pokuty při porušení povinností vyplývajících z GDPR.²⁶

²³ TOMÁŠEK, Michal, Týč, Vladimír a kol. *Právo Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 108. Nařízení je normativním právním aktem, jež může být závazné jak pro členské státy, subjekty vnitrostátního práva i orgány Unie. Je také přímo použitelné, není tedy třeba jeho transformace do vnitrostátního právního řádu.

²⁴ NONNEMANN, František. *Průručka pověřence pro ochranu osobních údajů*. Praha: tayllorcox, 2018 (kniha neobsahuje čísla stránek).

²⁵ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Základní průručka k GDPR* [online]. uoou.cz, 27. října 2019 (aktualizováno 25. dubna 2019) [cit. 21. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/zakladni%2Dprirucka%2Dk%2Dgdpr/ds-4744/archiv=0&p1=3938>>.

²⁶ § 61 odst. 3 ZZOÚ. Blíže k adaptačnímu zákonu např. MÁLEK, Jakub, CETKOVSKÁ, Barbora. *Adaptační zákon k GDPR byl konečně přijat* [online], epravo.cz, 3. dubna 2019 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/adaptacni-zakon-k-gdpr-byl-konecne-prijat-109122.html>>, CHLEBUS, Tomáš. *Nový zákon o zpracování osobních údajů* [online]. epravo.cz, 30. května 2019 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-zakon-o-zpracovani-osobnich-udaju-109312.html>>.

Vhodné je také zmínit, že právní rámec předpisů, jež se zabývají ochranou osobních údajů a mají na ni tak přímý vliv, doplňuje v rámci soukromoprávní ochrany zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v úpravě osobnostních práv.²⁷ Jedná se o práva absolutní, nikdo tak nemůže zasahovat do soukromí fyzické osoby, nemá-li k tomu zákonný důvod. Byla-li tato povinnost porušena, má dotčená osoba právo na upuštění od zásahu a na náhradu případné újmy, která jí byla zásahem způsobena.²⁸

Výše naznačená dvojkolejnost právní úpravy, tedy možnost chránit osobnostní práva nejen v rámci práva veřejného, ale také soukromého,²⁹ umožňuje fyzické osobě požadovat po obci náhradu újmy, kterou utrpěla tím, že obec při zpracování osobních údajů zasáhla do jejího osobnostního práva. Pokud tedy došlo adaptačním zákonem k upuštění od finanční sankce při porušení povinností vyplývajících z GDPR, neznamená to, že by obec nebyla nikterak postižitelná za porušení svých povinností. Můžeme se pohybovat v rovině soukromého práva se všemi jeho specifiky³⁰ nebo může ÚOOÚ uplatnit jiný druh správních trestů dle čl. 58 odst. 2 GDPR.³¹

Činnosti obce, kde dochází k nakládání s osobními údaji, dále upravuje mnoho sektorových zákonů, na které je odkazováno v příslušných částech textu.

1.4 Vymezení základních pojmů

Obec v rámci výkonu svých činností pracuje s velkým množstvím informací, a týkají-li se fyzických osob, zpravidla jde o osobní údaje. Právě obce lze považovat za jedny z největších správců osobních údajů, a GDPR jim proto stanovuje mnohé povinnosti související s jejich ochranou. Osobní údaj a jeho zpracování k sobě nerozlučitelně patří, neboť pro zpracování osobních údajů a následnou aplikaci dalších ustanovení stanovující práva a povinnosti musí daná činnost naplňovat definici zpracování dle GDPR.³² Další stěžejní pojmy jsou uvedeny v následujících kapitolách.

²⁷ Mezi všeobecná osobnostní práva dle § 81 odst. 2 ObčZ patří mimo jiné i právo na ochranu soukromí, ze kterého se právo na ochranu osobních údajů v průběhu času vyčlenilo. GDPR ve spojení s ZZOU poskytuje samostatnou a relativně komplexní ochranu soukromí fyzické osoby.

²⁸ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 58-59.

²⁹ DOLEŽAL, Adam, DOLEŽAL, Tomáš. In Melzer, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek 1 § 1-117. Praha: Leges, 2013, s. 508.

³⁰ Možnost dotčené osoby domáhat se vůči správci svých práv soudní cestou umožňuje také čl. 79 GDPR.

³¹ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Základní příručka k GDPR* [online]. uoou.cz, 27. října 2019 (aktualizováno 25. dubna 2019) [cit. 21. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/zakladni%2Dprirucka%2Dk%2Dgdpr/ds-4744/archiv=0&p1=3938>>.

³² ŽUREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2018, s. 56.

1.4.1 Osobní údaj a subjekt údajů

Osobní údaj je klíčovým pojmem celého procesu. Obec se vždy musí přesvědčit, že informace, se kterou pracuje, naplňuje definici osobního údaje dle článku 4 odst. 1 GDPR.³³ Tedy, že se jedná o „*veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen „subjektu údajů“); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby*“.³⁴

Přitom se nemusí jednat jen o identifikační údaje, z nichž lze fyzickou osobu jednoznačně určit, ale o veškeré údaje, které se dané osoby týkají, ač ji samy o sobě a ani v kombinaci s jinými údaji neidentifikují. Údaje také nemusí být pravdivé, ani objektivně měřitelné, může jít dokonce jen o odhad vlastností člověka. Rozhodující není ani forma zachycení, údaje mohou být v písemné podobě, ale i ve formě audiozáznamu nebo videozáznamu. Vždy však musí být osoba na základě konkrétních údajů přímo či nepřímo identifikovatelná, tj. odlišitelná od jiných osob.³⁵

Informace je osobním údajem pouze tehdy, týká-li se žijící fyzické osoby. Osobnostní práva zemřelého jsou chráněna prostřednictvím soukromého práva.³⁶ Za osobní údaje se nepovažují ani údaje o právnických osobách, ovšem údaje o členech statutárních orgánů či společníků již osobními údaji jsou, jedná-li se o fyzické osoby.³⁷ Poněkud problematickými jsou údaje týkající se fyzických osob podnikajících, ke kterým se vyjádřil již v roce 1992 ESLP v rozhodnutí Niemietz v. Německo. Zabýval se mimo jiné pojmem „soukromý život“ a jeho chápáním ve vztahu k činnostem profesního či obchodního charakteru. Uvedl, že mnohdy je velmi složité rozlišit, zda jednotlivec vykonává svoji činnost v rámci profesního nebo obchodního života. Zejména pak v případě osoby vykonávající svobodné povolání může výkon její činnosti v této souvislosti tvořit nedílnou součást jejího života do té míry, že je nemožné určit, v jakém postavení se v daném okamžiku nachází. A proto jí má náležet ochrana dle čl. 8 Úmluvy.³⁸

Ústavní soud se v roce 2004 odchýlil od judikatury ESLP, když vycházel pouze z vymezení osobní působnosti § 1 ZOOÚ, ze kterého vyvodil, že se tato působnost vztahuje pouze na ochranu osobních údajů fyzických osob, nikoli na osoby právnické. Fyzické osoby podnikající je pak dle

³³JANEČKOVÁ, Eva. *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019, s. 19.

³⁴ Čl. 4 odst. 1 GDPR

³⁵ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 78-79.

³⁶ Bod 27 odůvodnění GDPR: „*Toto nařízení se nevztahuje na osobní údaje zesnulých osob. Členské státy mohou stanovit pravidla týkající se zpracování osobních údajů zesnulých osob.*“ Nutno dodat, že odůvodnění není právně závazným textem. Adaptační zákon se k zesnulým osobám nijak nevyjadřuje. Ustanovení chránící osobnostní práva zesnulých tak najdeme v ObčZ např. v § 82, § 92 odst.1, § 113.

³⁷ ZÚREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 43.

³⁸Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 16. prosince 1992, *Niemietz v. Germany*, věc 13710/88.

jeho slov nutné posuzovat stejně jako osoby právnické, *nebot' z hlediska jejich statusu je nutno za rozlišovací kritérium považovat jejich činnost podnikatelskou.*³⁹ Úřad se ve svém stanovisku k ochraně osobních údajů podnikajících fyzických osob z roku 2011 mimo jiné vyjádřil také ke zmíněnému nálezu Ústavního soudu. Dle jeho slov se Ústavní soud danou problematikou zabýval jen velmi povrchně, a to až v samém závěru nálezu. Dále uvedl, že se „*Ústavní soud nerypořádal s definičními ustanoveními zákona o ochraně osobních údajů i konstantní judikaturou mezinárodních soudů. Vzhledem ke tomu, že se nejednalo o ratio decidendi (nosné důvody rozhodnutí) a právní argumentace není přesvědčivá, je Úřad toho názoru, že argumentace obecně nezavazuje.*“⁴⁰ GDPR i ZZOÚ pojem subjektu údajů nikterak nemění, lze tak i nadále souhlasit se stanoviskem ÚOOÚ z roku 2011. Ostatně stejného názoru je i autorský kolektiv praktického komentáře k GDPR.⁴¹

Obce tak na základě výše uvedeného mohou zpracovávat v rámci svých činností obrovské množství osobních údajů o občanech, zaměstnancích, obchodních partnerech – právnických i fyzických osobách podnikajících, ale i třetích osobách. Problém, se kterým jsem se v praxi setkala a který bylo nutné hned na počátku řešit, byla neschopnost identifikovat, co je a co není osobním údajem. Starostové či zaměstnanci obce si uvědomovali, že identifikační údaje osob nebo rodná čísla je nutné chránit, ale jen někteří věděli, že tzv. personalizované emailové adresy⁴² nebo telefonní čísla, která obec používá zpravidla pro komunikaci s občany např. při sdělování informací tykajících se výpadku elektřiny, vody apod., jsou osobními údaji.

Palčivým problémem byly také fotografie z různých společenských, sportovních i kulturních akcí, které se hojně objevovaly na obecních webových i facebookových stránkách. V jedné obci dokonce vystavovali za oknem knihovny fotografie zachycující portréty budoucích prvňáčků i s jejich křestními jmény. Přitom fotografie je osobním údajem právě tehdy, pokud zachycuje podobizny jednotlivých osob, naopak o osobní údaj se nejedná tehdy, je-li zachycen pouze průběh určité akce.⁴³

1.4.2 Správce a zpracovatel osobních údajů

Správce osobních údajů je dle GDPR „*fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů*“.⁴⁴ GDPR ani

³⁹Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2004, sp. zn., Pl. ÚS 38/02

⁴⁰Stanovisko úřadu pro ochranu osobních údajů, č. 3/2011.

⁴¹ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 81.

⁴² Emailové adresy, které obsahují jméno osoby – př. nikolahlubinkova@xy.cz.

⁴³ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Ke zveřejňování osobních údajů zůdků na internetu* [online]. uoou.cz, 21. března 2013 [cit. 16. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/ke-zverejnovani-osobnich-udaju-zaku-na-internetu/d-1589>>.

⁴⁴ Čl. 4 odst. 7 GDPR

jiný předpis evropského práva pojem orgán veřejné moci nedefinuje.⁴⁵ V rámci právní úpravy České republiky je tento pojem upraven v zákoně o základních registrech jako „*orgán, územní samosprávný celek a fyzická nebo právnická osoba, byla-li jí svěřena působnost v oblasti veřejné správy*“.⁴⁶ JUDr. Hálová a JUDr. Matejka jsou však toho názoru, že tato legální definice neodpovídá doktrinárnímu výkladu, významu použití v jiných právních předpisech a ani účelu a cílům tohoto zákona.⁴⁷ Ústavní soud v nálezu z roku 1998 odkazuje na výklad pojmu orgán veřejné moci, který učinil již Ústavní soud Československé federativní republiky. Orgán veřejné moci vymezil jako právnickou osobu, která vykonává svoji činnost jako povinnost nebo kompetenci a je ustavena k trvalému a opakujícímu se výkonu činnosti a která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech jiných subjektů.⁴⁸ Problém však je, že význam, který tomuto pojmu přiznává právní řád České republiky, se nemusí shodovat s významem, který by mu přiznal SDEU. Autorský kolektiv praktického komentáře k GDPR uvádí, že do doby, než bude SDEU rozhodnuto, je možné se řídit výkladem výše uvedeným.⁴⁹ Dle JUDr. Janáčkové dopadá GDPR na každého, kdo zpracovává osobní údaje, neboť jen těžko nalezneme subjekt, na který by se vymezení nevztahovalo, a to bez ohledu na jeho právní subjektivitu.⁵⁰ Obce tak bezesporu lze považovat za správce osobních údajů ve smyslu čl. 4 odst. 7 GDPR.

Zpracovatelem pak je „*fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který zpracovává osobní údaje pro správce*“.⁵¹ Vždy se musí jednat o osobu rozdílnou od správce, která má vlastní právní identitu.⁵² Zde se nabízí otázka, zda obce nejsou při výkonu přenesené působnosti zpracovateli, neboť vykonávají státní správu, která jejich orgánům byla svěřena státem, tj. plní tyto činnosti jménem státu a na základě jeho úkolů.⁵³ ÚOOÚ uvádí, že osoba je zpracovatelem pouze tehdy, pokud zpracovává osobní údaje, které jí poskytl správce, nikoli pokud se jedná o zpracování osobních údajů, které se jí přímo dotýkají.⁵⁴ Obec, ač tedy vykonává přenesenou působnost jménem státu a na základě jeho úkolů, vždy ji vykonává v rámci svého území,⁵⁵ zpracování osobních údajů

⁴⁵ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 362.

⁴⁶ § 2 písm. c) zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ HÁLOVÁ, Miloslava, MATEJKA, Ján. K vymezení a aplikaci pojmu „orgán veřejné moci“ podle zákona o základních registrech. *Správní právo*, 2015, roč. 48, č. 1-2, s. 19–41.

⁴⁸ Nález Ústavního soudu Československé federativní republiky, Sběrka usnesení a nálezů, č. 1, Brno, 1992 str. 11 citován nálezem Ústavního soudu ze dne 10. listopadu 1998, sp. zn. I. ÚS 229/98

⁴⁹ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 362.

⁵⁰ JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí ...*, s. 28-29.

⁵¹ Čl. 4 odst. 8 GDPR

⁵² NULÍČEK: *GDPR...*, s. 92.

⁵³ KUK, Michal. *Samostatná a přenesená působnost* [online]. frankbold.org, 11. dubna 2017 [cit. 22. 6. 2019]. Dostupné na <<https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-kraje/rada/samostatna-prenesena-pusobnost>>.

⁵⁴ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Základní příručka k GDPR* [online]. uoou.cz, 27. října 2017 (aktualizováno 25. dubna 2019) [cit. 22. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/1-obecne-na-izeni/d-27266>>.

⁵⁵ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 332-333.

se jí tak přímo dotýká, neboť se jedná zpravidla o osobní údaje jejích občanů, zaměstnanců či osob s jiným vztahem k obci.

Pokud by obec („obec A“) uzavřela smlouvu o spolupráci s jinou obcí („obec B“),⁵⁶ pro kterou by zajišťovala prostřednictvím svého zaměstnance výkon mzdové agendy, pak by ve vztahu k těmto osobním údajům obce B, byla jejich zpracovatelem. V takovém případě musí vztah mezi obcí A a obcí B splňovat podmínky čl. 28 GDPR, tzn. že mezi obcemi musí být uzavřena písemná smlouva, nemusí se však jednat o samostatnou smlouvu zpracovatelskou, nýbrž postačí, pokud smluvní vztah mezi obcemi naplňuje podmínky čl. 28 GDPR. Obec A tedy musí zpracovávat osobní údaje jen dle pokynů obce B, zajistit mlčenlivost osob oprávněných ke zpracování osobních údajů, dostatečně zabezpečit osobní údaje⁵⁷, splnit podmínky pro zapojení dalšího zpracovatele, dále zohledňovat povahu zpracování a být obci B nápomocna při výkonu práv subjektů údajů, hlášení bezpečnostních incidentů, zpracování analýzy posouzení vlivu na ochranu osobních údajů a při konzultacích s ÚOOÚ, zničit či vrátit všechny osobní údaje po ukončení smluvního vztahu a v neposlední řadě informovat a poskytnout obci B součinnost při kontrole jeho výkonu.⁵⁸ Odpovědnost za zpracování osobních údajů však stále náleží obci B, tj. správci, ta je zároveň odpovědná také za uzavření smlouvy vymezující práva a povinnosti mezi obcemi.⁵⁹

1.4.3 Zpracování osobních údajů

Poté, co se obec přesvědčí, že informace je osobním údajem, přistupuje k jejímu zpracování. Tento pojem je vymezen v čl. 4 odst. 2 GDPR a jedná se o „*jakoukoliv operaci nebo soubor operací, které jsou prováděny s osobními údaji nebo soubory osobních údajů pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je sbírávání, záznamování, uspořádání, strukturování, uložení, přizpůsobení nebo pozměnění, vyhledání, nablédnutí, použití, zpřístupnění, seřazení či kombinování, omezení, výmaz nebo zničení.*“ Výčet je demonstrativní, neboť s rozvojem technologií a možností objevení nového typu zpracování nelze po zákonodárci požadovat všezahrnující definici.⁶⁰

Zpracováním v prostředí obcí je tedy zpravidla jakákoli operace, která je prováděna s osobními údaji za účelem realizace činností stanovených zvláštním zákonem, popřípadě se záměrem dosažení určitého cíle, který si obec stanoví.⁶¹ Vrátime-li se k problematice fotografií, lze za zpracování osobních údajů považovat zejména jejich shromažďování a zveřejňování, a to pouze

⁵⁶ Srov. § 46 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷ Viz čl. 32 GDPR

⁵⁸ MANDÁT, Jan. *Náležitosti zpracovatelské smlouvy* [online]. epravo.cz, 20. září 2018 [cit. 22. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nalezitosti-zpracovatelske-smlouvy-108130.html>>.

⁵⁹ ŽUREK: *Praktický průvodce GDPR*, s. 92.

⁶⁰ JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí* ..., s. 31.

⁶¹ Tamtéž.

tehdy, jedná-li se o fotografie zachycující podobizny fyzických osob, které byly účastníky akce pořádané obcí. Naopak pokud fotografie zachycují pouze průběh akce a žádným jiným způsobem na nich nejsou osoby identifikovány (např. uvedením jména), o zpracování osobních údajů se jednat nebude. Zvláštní pozornost je nutné věnovat dětem, které stěží posoudí rizika související se zpracováním osobních údajů.⁶²

Za zpracování však nelze považovat každý případ, např. jedná-li se pouze o nahodilý a nepravdivý přístup, který je důsledkem jiné činnosti a spočívá zejména v servisu nebo opravě technických prostředků zajišťujících zpracování dat.⁶³ Pokud si tedy obec přizve IT technika na opravu rozbitého počítače a tento technik získá při opravě jednorázový přístup k osobním údajům, o zpracování ve smyslu GDPR se jednat nebude. Ovšem i s v tomto případě je vhodné situaci smluvně ošetřit a s IT technikem ujednat povinnost ochrany osobních údajů.⁶⁴

⁶² Bod 38 odůvodnění GDPR.

⁶³ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 86.

⁶⁴ Tamtéž.

2 Zásady zpracování osobních údajů

GDPR v článku 5 uvádí základní zásady zpracování osobních údajů. Tyto zásady jsou stavebním kamenem nařízení a jejich dodržování patří ke klíčovým povinnostem určujícím, jakým způsobem mají obce osobní údaje zpracovávat. Jedná se o obecné principy, které je nutné použít pro každé zpracování.⁶⁵ Jejich dodržování je přímo vynutitelné a jejich porušení podléhá sankcím dle čl. 83 odst. 5 písm. a) GDPR,⁶⁶ resp. § 62 odst. 1 písm. b) ZZOÚ, avšak u orgánů veřejné moci a veřejných subjektů, tedy i obcí, bylo od sankcí upuštěno.⁶⁷ To ale neznamená, že by dodržování zásad nebylo vynutitelné, stále jsou zachovány nápravné pravomoci ÚOOÚ.⁶⁸ Zásady v nařízení uvedené nejsou nové, ovšem oproti předchozí právní úpravě byly materiálně upraveny a zpřesněny.⁶⁹ Činnosti obcí, pokud jde o nové povinnosti, nejvíce ovlivní změna zásady odpovědnosti.

2.1 Zásada zákonnosti

Zásada zákonnosti ukládá povinnost zpracovávat osobní údaje na základě nejméně jednoho z právních titulů, jejichž výčet najdeme v čl. 6 odst. 1 GDPR. Z pohledu obcí se bude jednat zvláště o zpracování na základě právních předpisů, plnění úkolů při výkonu veřejné moci (zpracování v rámci přenesené působnosti) nebo ve veřejném zájmu (zpracování v rámci samostatné působnosti)⁷⁰, v menší míře pak na základě uděleného souhlasu subjektem údajů a plnění smlouvy. Existence právního důvodu (titulu) zpracování je tedy základním předpokladem obcí pro zákonné zpracování osobních údajů.⁷¹

Pro bližší představu je vhodné si jednotlivé tituly v návaznosti na činnosti obce vymezit. Na základě právních předpisů obec zpracovává například osobní údaje v rámci evidence obyvatelstva, tj. základní identifikační údaje, údaje o trvalém pobytu na území České republiky a další údaje vedené v informačním systému evidence obyvatel. Klíčovým předpisem pro toto zpracování je zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů.⁷² Souhlas subjektů údajů, jež byl dominantním titulem před účinností GDPR, je nyní postaven na stejnou úroveň, a naopak se doporučuje, aby byly voleny nejprve ostatní tituly

⁶⁵Akademie GDPR – Svaz průmyslu a dopravy ČR. *Průvodce pro přípravu obcí na požadavky GDPR*, 2018. Dostupné na adrese <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>>.

⁶⁶ PATTYNOVÁ, Jana. In PATTYNOVÁ, Jana a kol. (ed). *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. Praha: Leges, 2018, s. 60.

⁶⁷ § 61 odst. 3 ZZOÚ ve spojení s čl. 83 odst. 7 GDPR

⁶⁸ Čl. 83 odst. 7 ve spojení s čl. 58 odst. 2 GDPR

⁶⁹ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 107.

⁷⁰ JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí...*, s. 40.

⁷¹ ŽŮREK: *Praktický průvodce...*, s. 61.

⁷² § 3 odst. 3, 4 zákona č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů.

zpracování a až tehdy, není-li možné zvolit jiný, použít souhlas. Požadavky, které jsou na souhlas kladeny, a možnost odvolatelnosti z něj totiž dělají jeden z nejkomplicovanějších právních titulů.⁷³ Obec by jej proto měla využívat pouze zřídka, a to například v případě fotografování a následného zveřejňování fotografií na internetových či facebookových stránkách obce. Zpracování nezbytné pro splnění smlouvy může obec využívat tam, kde je subjekt údajů druhou smluvní stranou, tedy převážně v případech nájemních smluv a jiných dispozic s nemovitým majetkem obce.⁷⁴

Dalšími důvody opravňujícími obec zpracovávat osobní údaje je plnění úkolů při výkonu veřejné moci nebo ve veřejném zájmu, které budou v činnostech obce velmi často splývat s právním důvodem plnění na základě právní povinnosti. V praxi by se mělo jednat dle JUDr. Žůrka o širší okruh zpracování, které nemusí být striktně stanoveno právním předpisem, ale bude vyplývat z podstaty fungování obce jako orgánu veřejné moci.⁷⁵ Zajímavostí však je, že Ministerstvo vnitra na svých internetových stránkách tyto tituly zaměňuje, když v rámci metodických doporučení pro obce v rámci vzorových záznamů o činnostech zpracování v agendě místní poplatky uvádí, že toto je příklad zpracování na základě plnění úkolů při výkonu veřejné moci nebo ve veřejném zájmu.⁷⁶ V popisu modelové situace o platbě místních poplatků ale uvádí, že se jedná o zpracování na základě právní povinnosti.⁷⁷ Obec přitom musí tyto právní důvody rozlišovat, neboť subjekt údajů má v případě zpracování osobních údajů za účelem plnění veřejného zájmu možnost vznést proti takovému zpracování námitku dle čl. 21 odst. 1 GDPR, avšak v případě zpracování na základě plnění právní povinnosti toto právo nemá.

ÚS ve svém nálezu uvádí, že „do sféry samostatné působnosti obce regulované obecně závaznými vyhláškami ve smyslu ústavním pořádkem garantované územní samosprávy spadají záležitosti, které jsou převážně místního nebo regionálního dopadu a jejichž úprava je v zájmu obce a jejích občanů: nepochybně například zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství [...]. Vedle těchto území samosprávě bytostně vlastních oblastí může zvláštní zákon označit další oblasti, které spadají do samostatné působnosti obce [...]. Do této kategorie spadá i záležitost místních (obecních) daní a poplatků, neboť s ohledem na ustanovení čl. 11 odst. 5 Listiny potřebuje obec k tomu, aby mohla ukládat daň či poplatek, výslovné zákonné zmocnění.“⁷⁸ Na základě výše uvedeného se domnívám, že se jedná o zpracování na základě

⁷³ JANEČKOVÁ: GDPR – Řešení problémů v praxi obcí...s. 103.

⁷⁴ Tamtéž, 37.

⁷⁵ ŽŮREK: *Praktický průvodce GDPR*..., s. 83.

⁷⁶ Vzorové dokumenty – místní poplatky (agenda podmíněná obsahem případných obecně závazných vyhlášek obcí; do záznamu budou zahrnuty i případné poplatky za komunální odpad podle zákona o odpadech). Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>>.

⁷⁷ Modelové situace – Platba místních poplatků. Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>>.

⁷⁸ Nález ÚS ze dne 22. května 2007, sp. zn. Pl. ÚS 30/06, bod. 19

právní povinnosti. Obec si sice může zvolit, zda poplatek zavede nebo ne, pokud tak ale učiní, musí se jednat o poplatek, který vyplývá ze zákona.

Zásada zákonnosti také zakazuje protiprávní zpracování osobních údajů, tj. zpracování, které je nejen v rozporu s nařízením, ale obecně s celým právním řádem. Absence právního titulu či protiprávnost zpracování mají za následek nelegálnost zpracování a povinnost obce takto získaný osobní údaj zničit.⁷⁹

2.2 Zásada korektnosti a zásada transparentnosti

Zpracování osobních údajů korektním a transparentním způsobem vyjadřuje povinnost obce nakládat s osobními údaji tak, jak by mohly subjekty údajů rozumně předpokládat.⁸⁰ K tomu se váže povinnost tyto subjekty informovat o zpracování osobních údajů za použití jasných a srozumitelných jazykových vyjádření, která jsou jim snadno přístupná, ideálně v písemné podobě. Zásadu transparentnosti lze spatřovat také v právu na přístup k těmto osobním údajům. Obec by dále v souladu s touto zásadou měla zkontrolovat veškeré informace, které byly subjektům údajů poskytnuty před účinností GDPR, tj. před 25. květnem 2018, neboť i ty musí odpovídat požadavkům GDPR a v případě jejich změn nebo doplnění by obec měla subjekty údajů o tomto informovat.⁸¹ Projevem zásady je v neposlední řadě také povinnost obce oznámit u ÚOOÚ případné porušení zabezpečení osobních údajů.⁸²

2.3 Zásada účelového omezení

Účelové omezení zpracování osobních údajů je velmi důležité, pokud jde o určení, na základě jakého účelu může obec osobní údaje zpracovávat. Zásada vyžaduje, aby zpracování osobních údajů probíhalo pro přesně stanovený účel, který musí být určitý, výslovně vyjádřený a legitimní.⁸³ Pokud se tedy vrátíme zpět k evidenci obyvatelstva, kde právním titulem je plnění právní povinnosti, účelem, na základě kterého je možné osobní údaje o občanech zpracovávat, je právě zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech, konkrétně pak § 3 odst. 3 a 4 tohoto zákona, a dále prováděcí právní předpisy k tomuto zákonu. Jiným příkladem je pořizování

⁷⁹ Information Commissioner's Office. *Principle (a): Lawfulness, fairness and transparency* [online]. ico.org.uk, [cit. 24. června 2019] Dostupné na <<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/principles/lawfulness-fairness-and-transparency/>>.

⁸⁰ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 108.

⁸¹ Pokyny WP29 ze dne 29. listopadu 2017, ve znění revize ze dne 11. listopadu 2018, týkající se transparentnosti podle nařízení 2016/679, č. WP260 rev. 01, s. 5. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31895>. Srov. bod 171 odůvodnění GDPR.

⁸² ŽŮREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 61-62.

⁸³ Čl. 5 odst.1 písm. b) GDPR, bod 39 odůvodnění GDPR.

a zveřejňování fotografií účastníků v rámci pořádání kulturních či společenských akcí. Zpravidla se tak bude dít na základě právního titulu – souhlasu, účelem pak může být zpracování osobních údajů pro propagaci a prezentaci obce, jakož i seznámení občanů a veřejnosti s děním v obci prostřednictvím webových stránek nebo místního zpravodaje. V takovém případě pak obec nemůže takto získané fotografie účastníků akcí použít pro jiný než stanovený účel, tzn. nemůže je například umístit na úřední desku s titulkem „obecní dlužníci“. Tato zásada je významná také v tom, že se na ni vážou zásady další, a to zásada minimalizace údajů a omezeného uložení.⁸⁴

2.4 Zásada minimalizace údajů

Lze zpracovávat a shromažďovat pouze takové osobní údaje, které jsou relevantní pro splnění konkrétního účelu, a to v nezbytně nutném rozsahu.⁸⁵ Rozsah osobních údajů lze stanovit dvojnásobným způsobem. Osobní údaje mohou být vyjmenovány buď konkrétně v zákoně, což je typické pro zpracování orgány veřejné moci, nebo vymezeny rozhodnutím správce na základě jím určeného účelu.⁸⁶ V již zmiňovaném zákoně o evidenci obyvatel a rodných číslech jsou osobní údaje vyjmenovány v § 3 odst. 3, 4. Pokud jde ale o pořizování a zveřejňování fotografií, zde si obec se zákonem nevystačí a musí se řídit jí stanoveným účelem pro zpracování. Pokud by si obec stanovila jako účel zpracování propagaci a prezentaci obce, jakož i seznámení občanů a veřejnosti s děním v obci prostřednictvím webových stránek nebo místního zpravodaje a následně zpracovávala vedle fotografií osob i jejich jména a bydliště, zásadu minimalizace údajů by nespĺnila. K propagaci obce a seznámení s děním v obci totiž plně postačí fotografie bez uvedení jmen osob a jejich bydliště.

2.5 Zásada přesnosti

Obec má povinnost osobní údaje zpracovávat přesně, a je-li to potřebné, musí je také aktualizovat. V případě jejich nepřesnosti je povinna přijmout veškerá rozumná opatření, aby osobní údaje opravila nebo zničila.⁸⁷ Přitom nepřesné údaje nejsou pouze takové, které vzniknou např. gramatickou chybou, překlepem či chybou výpočtu, ale také údaje zpracovávané formálně správně, ke kterým je však přiřazena nesprávná informace.⁸⁸ Jako příklad lze uvést situaci, kdy obec při placení místních poplatků za komunální odpad uvádí přesné identifikační údaje plátce, ale má u něj chybně poznamenáno, že dluží, ačkoli tomu tak již není.

⁸⁴ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 109.

⁸⁵ Čl. 5 odst. 1 písm. c) GDPR

⁸⁶ JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí...* s. 41.

⁸⁷ Čl. 5 odst. 1 písm. d) GDPR

⁸⁸ Úřad pro ochranu osobních údajů. *K problematice aktualizace zpracovávaných osobních údajů*. [online]. uoou.cz, [cit. 11. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/k-problematice-aktualizace-zpracovavanych-osobnich-udaju/d-1595>>.

Povinnost přesného zpracování osobních údajů neznamená povinnost zpracovávat pouze absolutně správné údaje. Pokud např. občan obci poskytne nepřesné nebo nepravdivé údaje, nebude obec za tuto nepřesnost odpovědná. Kontrolu přesnosti není nutné vykonávat nepřetržitě, pokud se ale obec při běžném styku s občanem obce dozví, že údaje již nejsou platné nebo jsou nepřesné, má povinnost tyto údaje změnit či opravit.⁸⁹

2.6 Zásada omezeného uložení

Tato zásada stanovuje povinnost uchovávat osobní údaje ve formě umožňující identifikaci subjektu údajů po dobu nezbytně nutnou pro účely, pro které jsou zpracovávány.⁹⁰ V prostředí obce dochází k naplnění této zásady prostřednictvím spisového a skartačního řádu. Obec má dle zákona o archivnictví a spisové službě mimo jiné povinnost uchovávat dokumenty, umožnit výběr archiválií⁹¹ a také vydat spisový a skartační řád, jehož součástí je spisový a skartační plán.⁹² Plán pak musí obsahovat pro všechny druhy dokumentů skartační lhůty, tedy označení dob, po které musí být dokument uložen.⁹³

Spolu s nabytím účinnosti GDPR bylo nutné, aby obce provedly revizi spisového a skartačního plánu, zvláště pak právě skartačních lhůt, které musí být v souladu s právními předpisy, jsou-li stanoveny, popřípadě odpovídat požadavkům na délku, která je nutná k uchování dokumentu po vyřízení. Metodika Ministerstva vnitra také doporučuje, aby tento upravený či nový spisový a skartační plán byl konzultován s příslušným oblastním archivem,⁹⁴ neboť za dodržení zásady obec odpovídá a je povinna jej také doložit.⁹⁵

2.7 Zásada integrity a důvěrnosti

Zásada vyjadřuje povinnost, aby osobní údaje byly dostatečně zabezpečeny za použití vhodných technických nebo organizačních opatření, jež je budou chránit před neoprávněným nebo protiprávním zpracováním či náhodnou ztrátou, zničením nebo poškozením.⁹⁶ Tato zásada se projevuje zvláště v požadavcích na zabezpečení osobních údajů.⁹⁷

⁸⁹ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 114-115.

⁹⁰ Čl. 5 odst. 1 písm. e) GDPR

⁹¹ § 3 odst. 1 písm. f) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹² § 66 odst. 1 a 2 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ § 2 písm. s) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁴ Metodika Ministerstva vnitra ze dne 4. prosince 2017 o ochraně osobních údajů při výkonu spisové služby, zejména v informačních systémech spravujících dokumenty u veřejnoprávních původců, č.j. MV-135322-2/AS-2017, s. 6.

⁹⁵ MARTINKA, Marek. *Doby zpracování osobních údajů*. Dostupné na ASPI.

⁹⁶ Čl. 5 odst. 1 písm. f) GDPR

⁹⁷ Čl. 32 GDPR

Obec má povinnost při volbě bezpečnostních a organizačních opatření zvážit specifika daného zpracování, a tato opatření mu přizpůsobit.⁹⁸ Na základě zásady odpovědnosti pak musí být schopna daná jednání také zdůvodnit a doložit. GDPR uvádí pouze demonstrativní výčet možných bezpečnostních a organizačních opatření.⁹⁹

V prostředí obcí se tato zásada použije v souvislosti s principem transparentnosti, tedy otevřenosti veřejné správy lidem, který je jedním z vůdčích principů a kterým je v současné době ovládáno spravování věcí veřejných.¹⁰⁰ Zákon o svobodném přístupu k informacím ukládá obcím mimo jiné povinnost zveřejňovat značné množství informací týkajících se nejen samotné obce, ale také jí vyřizovaných žádostí o informace¹⁰¹, a právě v žádostech se zpravidla vyskytuje mnoho osobních údajů. Princip transparentnosti se tak v této situaci dostává do kolize s právem na ochranu osobních údajů. Při zveřejnění poskytnuté informace nesmí být jejím obsahem osobní (identifikační) údaje žadající fyzické osoby, ledaže k tomu dala souhlas. Obec je totiž tyto údaje oprávněna zpracovávat pouze za účelem vyřízení žádosti o informace¹⁰², nikoli za účelem zveřejnění. V dané situaci je tak nutné příslušné údaje anonymizovat, tedy upravit tak, aby z nich nebylo možné fyzickou osobu nikým identifikovat, a to ani tehdy, dojde-li ke sloučení s jinými údaji.¹⁰³

Pokud obec ze zveřejněného dokumentu osobní údaje odstraní, ale vedle toho si ponechá i originální žádost o informace obsahující osobními údaje, o anonymizaci se jednat nebude. V takovém případě jde o pseudonymizaci, tedy takové zpracování osobních údajů, kdy je osoba identifikovatelná pouze za použití dalších informací, které obec má, ale uchovává je od těchto údajů odděleně.¹⁰⁴ Obce tak údaje spíše pseudonymizují než anonymizují, což se v praxi projeví tehdy, pokud dojde k porušení zabezpečení ochrany osobních údajů. Zatímco anonymizované údaje nejsou osobními údaji dle čl. 4 odst. 1 GDPR, neboť osoba na jejich základě není identifikovatelná, údaje pseudonymizované stále osobními údaji jsou a je nutné je také chránit. Pseudonymizace je organizační a technické opatření, které ale výrazně snižuje riziko zpracování, a tak i případnou odpovědnost obce.

V praxi obcí se ale mohou objevit určité specifické situace, kdy může dojít k narušení zabezpečení osobních údajů zcela legitimně. Jedná se o poskytnutí informací tzv. privilegovaným

⁹⁸ Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 10. května 2006 uvedl, že je nutné přijmout naprosto konkrétní technická a organizační opatření a že „standardní“ opatření jsou nutné minimum. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. května 2016, sp. zn. 3 As/2005, bod 112

⁹⁹ Viz čl. 32 odst. 1 GDPR.

¹⁰⁰ MELOTÍKOVÁ, Petra. *Ochrana osobních údajů v rámci veřejné správy*. Praha: Leges, 2018, s. 62.

¹⁰¹ § 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰² Čl. 5 odst. 1 písm. b) ve spojení s čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR

¹⁰³ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 118.

¹⁰⁴ Čl. 4 odst. 5 GDPR

žadatelům, na které se neuplatní ochrana před obecným zpřístupněním.¹⁰⁵ Příkladem takových žadatelů jsou občané obce, kterým zákon dává právo nahlížet do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva, usnesení rady obce, výborů zastupitelstva a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy.¹⁰⁶ Toto potvrdil Nejvyšší správní soud, když uvedl, že tyto informace „*jsou jednak nástrojem kontroly veřejnosti vůči orgánům spravujícím věci veřejné, jednak slouží jako podklad pro volbu postupu každého jednotlivého občana při správě věcí veřejných. Zákon o svobodném přístupu k informacím tak představuje normu obecnou, což nevylučuje, aby dílčí otázky byly řešeny v jiných právních předpisech, zejména, pokud je předmětem jejich úpravy postavení a pravomoc správních orgánů.*“¹⁰⁷

Vedle anonymizace, pseudonymizace, šifrování a dalších opatření uvedených v GDPR, je nutné se dále zabývat organizačním uspořádáním, tedy rozdělením, resp. vyjasněním rolí a odpovědností jednotlivých osob podílejících se na chodu obce, a dále sestavením pravidel a jejich dokumentací ve vnitřních předpisech obce. Ministerstvo vnitra malým obcím vytvořilo vzorový text „Základní pravidla postupů souvisejících se zpracováním osobních údajů“, který má sloužit jako základní vodítko při zabezpečení ochrany osobních údajů, neboť dle jeho slov malé obce nepotřebují svébytný vnitřní předpis na ochranu osobních údajů.¹⁰⁸ Přikláním se ke stejnému názoru, ovšem ať už se obec rozhodne pro cokoli, pokládám za velmi důležité, aby zastupitelstvo „Zásady“ či směrnici schválilo, a to i přesto, že tato povinnost ze zákona o obcích nevyplývá,¹⁰⁹ neboť jen tak je možné zastupitelstvo „donutit“, aby se s předmětnými dokumenty seznámilo. V neposlední řadě je také nutné fyzické zabezpečení dokumentů, tj. uzamykání prostor, popřípadě skříní, kde se nacházejí osobní údaje, zajištění přítomnosti odpovědné osoby po dobu, kdy jsou prostory přístupné i jiným osobám, a dodržování pravidla tzv. čistého stolu. Vše je však nutné činit s rozvahou. Na trhu se objevily i speciální „archivační skříně a trezory s certifikací GDPR“,¹¹⁰ jejichž cena přesahuje 100 000 Kč. Pokud obec bude dbát na výše uvedené základy, žádné speciální plechové skříně a trezory nepotřebuje. Neméně důležitá je také IT bezpečnost, tedy zajištění ochrany přístupu k IT technice individuálními silnými hesly, antivirovými programy apod.

¹⁰⁵ Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 1/2012 – zveřejnění poskytnuté informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím ze dne 20. ledna 2012. Dostupné na <https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=12177>.

¹⁰⁶ § 16 odst. 2 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. srpna 2005, č.j. 6 As 40/2004-62

¹⁰⁸ Základní pravidla postupů souvisejících se zpracováním osobních údajů. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>>.

¹⁰⁹ § 110 odst. 3 ve spojení s § 110 odst. 4 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁰ Viz <<https://www.trezory-vama.cz/cz/archivacni-skrine-a-trezory-gdpr/>>.

2.8 Zásada odpovědnosti

Obce na základě této zásady odpovídají za dodržení všech okolností, které vyplývají z výše uvedených zásad a zároveň musí být schopny toto dodržení doložit.¹¹¹ Za zásadní složku této zásady lze považovat povinnost obce k přijetí vhodných technických a organizačních opatření pro zajištění souladu zpracování osobních údajů s GDPR a za použití komplexního posouzení s přihlédnutím k povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování i k různě pravděpodobným a různě závažným rizikům pro práva a svobody fyzických osob tento soulad prokázat.¹¹² Oproti úpravě v ZOOÚ tak došlo k přesunu iniciativy na obce, které mají nově samy povinnost zavádět vhodné systémy ochrany osobních údajů a vše řádně dokumentovat.¹¹³ Praxe totiž ukázala, že ač bylo dozorovému úřadu zpracování oznamováno, nebyl schopen všechna oznámení efektivně kontrolovat. GDPR nově ukládá na základě tzv. přístupu založeného na riziku obci povinnost, aby rizika, která jsou se zpracováním spojena, posoudila a podle toho uplatnila taková opatření, která zajistí soulad zpracování s GDPR.¹¹⁴

Zásada odpovědnosti je klíčovým principem, který napomáhá k zajištění efektivního způsobu provádění ostatních zásad. Za tímto účelem GDPR zakotvuje konkrétní instituty, nelze však hovořit o jejich plošné aplikaci. Těmi instituty jsou zásada záměrné a standardní ochrany osobních údajů¹¹⁵, záznamy o činnostech zpracování¹¹⁶, posouzení vlivu na ochranu osobních údajů¹¹⁷, předchozí konzultace¹¹⁸ a ustanovení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů¹¹⁹.

¹¹¹ Čl. 5 odst. 2 GDPR

¹¹² Čl. 24 odst. 1 GDPR

¹¹³ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 121.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 269-270.

¹¹⁵ Čl. 25 GDPR

¹¹⁶ Čl. 30 GDPR

¹¹⁷ Čl. 35 GDPR

¹¹⁸ Čl. 36 GDPR

¹¹⁹ Čl. 37–39 GDPR

3 Pověřenec pro ochranu osobních údajů

Novinku, kterou GDPR přineslo, je povinnost obcí jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů.¹²⁰ Nejedná se však o funkci neznámou, již čl. 18 odst. 2 Směrnice 95/46/ES umožňoval členským státům „stanovit zjednodušení oznámení nebo výjimku z oznamovací povinnosti [...] pokud správce určí, v souladu s vnitrostátním právem, kterému podléhá, osobu pověřenou ochranou osobních údajů“. K implementaci tohoto ustanovení do ZOOÚ u nás však na rozdíl např. od Německa¹²¹ nebo Slovenska¹²² nedošlo. V rámci obcí mají povinnost jmenovat pověřence také základní a mateřské školy, neboť rozhodují o právech a povinnostech osob, a proto je lze považovat za orgán veřejné moci stejně jako obce.¹²³

Pověřence lze charakterizovat jako odborného konzultanta v systému ochrany osobních údajů, jehož povinností je v prostředí obcí poskytovat poradenství osobám podílejícím se na chodu obce.¹²⁴ Troufám si tvrdit, že zvláště v těch menších obcích hraje klíčovou roli, pokud jde o ochranu osobních údajů, a že bez jeho pomoci by si obce jen těžko zvládly poradit s implementací GDPR. Pověřencem může být osoba fyzická i právnická, pokud je však pověřencem osoba právnická, musí k této funkci být určena konkrétní fyzická osoba, která bude k dispozici subjektům údajů i ÚOOÚ.¹²⁵

3.1 Jmenování pověřence

Prvním krok, který je nutné učinit pro správnou a ostatně také včasnou implementaci GDPR, je tzv. jmenování pověřence. Některé odborné články i publikace doporučují jmenovat pověřence až po prvotní analýze původního stavu ochrany osobních údajů,¹²⁶ ale vzhledem k tomu, že osoby podílející se na chodu obce zpravidla nemají právní vzdělání, se domnívám, že je žádoucí zapojit pověřence do procesu ihned v začátku a spolu s ním krok za krokem uvádět činnosti obce do souladu s GDPR.¹²⁷ Jmenováním ve smyslu GDPR je pak míněno ustanovení pověřence do

¹²⁰ Čl. 37 odst. 1 písm. a) GDPR

¹²¹ § 4f, § 4g Bundesdatenschutzgesetz, ve znění platném do 24. května 2018. Dostupné na <https://dejure.org/gesetze/BDSG_a.F./4f.html>.

¹²² § 23–27 zákona č. 122/2013 Z. z., o ochrane osobních údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na <<https://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/79961/1/2>>.

¹²³ Metodická pomůcka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k aplikaci obecného nařízení o ochraně osobních údajů a zákona o zpracování osobních údajů v podmínkách školství, publikována dne 11. července 2017, s. 75. Dostupná na <<http://www.msmt.cz/file/44569/>>.

¹²⁴ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 10.

¹²⁵ Tamtéž. Obdobně je nutné postupovat také u týmu pověřenců, kdy musí být určen hlavní pověřenec. ŽÚREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 109.

¹²⁶ Např. JANEČKOVÁ, Eva. *GDPR. Praktická příručka implementace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2018, s. 53 a násl., KRÍŽOVÁ, Veronika. *GDPR – základní postup v praxi* [online]. e-pravo.cz, 12. března 2018 [cit. 20. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/gdpr-zakladni-postup-v-praxi-107200.html>>.

¹²⁷ Srov. čl. 38 odst. 1 GDPR

funkce,¹²⁸ což je možné na základě pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti, smlouvy o poskytování služeb nebo sdílením pověření. Vedle možností ustanovení poukazují v textu také na kladení rozdílných požadavků na interního a externího pověřence, i když se jedná o výkon jedné a téže funkce.

3.1.1 Interní pověřenec

První ze způsobů ustanovení pověřence do funkce je uzavření pracovní smlouvy s obcí, na základě které se pověřenec stává nejen zaměstnancem obce, ale zároveň také úředníkem dle zákona o úřednících územně samosprávných celků, jelikož náplň jeho práce má charakter správní činnosti dle tohoto zákona.¹²⁹ Z toho vyplývá, že vedle ustanovení GDPR, ZZOÚ a zákoníku práce na něj tak dopadají ustanovení i tohoto zákona, avšak s výjimkou povinnosti prokázat zvláštní odbornou způsobilost.¹³⁰ Vzhledem k požadavku na nezávislost a ochranu postavení pověřence¹³¹ je nutné, aby tento zaměstnanec byl přímo podřízen starostovi obce,¹³² dále pak splňoval kvalifikační požadavky a nedošlo u něj ke střetu zájmů. Za těchto podmínek je také možné, aby byla funkce pověřence vykonávána zároveň s jinou pracovní činností ve stávajícím pracovním poměru. Domnívám se, že tento způsob ustanovení je pro obce se základním rozsahem přenesené působnosti zcela nevhodný. Tyto obce mnohdy nemají více jak jednoho zaměstnance, který nejenže pro výkon funkce pověřence zpravidla nemá odpovídající znalosti, ale zároveň má sám spoustu jiné práce. Tato varianta je naopak vzhledem k povaze a rozsahu zpracovávaných osobních údajů vhodná pro velké obce, tj. obce s pověřeným obecním úřadem, a obce s rozšířenou působností.

Další možností v rámci interního výkonu funkce je ustavit pověřence za pomoci dohody o pracovní činnosti, která s ohledem na charakter činností pověřence připadá do úvahy jako jediná možná z dohod konaných mimo pracovní poměr. Problém lze však spatřovat v požadavku na nezávislost pověřence vyplývajícího z čl. 38 odst. 3 GDPR, ze kterého se odvozuje také stálost funkce. Onu stálost nemohou dohody konané mimo pracovní poměr zajistit, neboť se u nich nepoužijí pravidla zákoníku práce na ochranu při skončení pracovního poměru.¹³³ Tuto možnost lze považovat za vhodnější, jelikož převážná část zpracování u obcí probíhá na základě zákona

¹²⁸ Nemyslí se tím jmenování dle § 33 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁹ § 2 odst. 3, 4 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 14.

¹³¹ Čl. 38 odst. 3 GDPR

¹³² Čl. 38 odst. 3 in fine GDPR ve spojení s § 103 odst. 4 písm. b) a § 110 odst. 3 a § 109 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

¹³³ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 13. Viz § 77 odst. 2 písm. g) ve spojení s § 77 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů.

a rozsah zpracovávaných osobních údajů není tak značný. Je však nutné myslet na výše uvedené, a aby byla zajištěna nezávislost pověřence¹³⁴, vymezit v dohodě důvody, pro které může obec tuto dohodu vypovědět.

3.1.2 Externí pověřenec

Pověřenec může být ustanoven také na základě smlouvy o poskytování služeb,¹³⁵ tj. vykonávat svoji funkci externě. Přitom není důležité, jak je tato smlouva označena, ale podstatný je její obsah, často se tak bude jednat o nepojmenovanou smlouvu dle OZ.¹³⁶ Metodika Ministerstva vnitra doporučuje, aby obsahem této smlouvy bylo označení osoby či osob, které budou funkci pověřence zastávat, a je-li pověřenců více, pak i určení hlavní osoby, která bude dostupná ke komunikaci s ÚOOÚ a subjekty údajů, dále výčet úkolů, které má pověřenec plnit dle GDPR, a popřípadě dalších, na kterých se s obcí dohodne, ujednání představující nezávislost výkonu funkce pověřence, zvláště pak povinnost oznámení možného střetu zájmů a taxativní výčet důvodů, na základě kterých lze pověřence odvolat nebo s ním vypovědět smlouvu, doložka zavazující pověřence, že u něj nedochází ke střetu zájmů, a v neposlední řadě doložka o jeho mlčenlivosti.¹³⁷

Problém, který v tomto způsobu ustavení spatřuji, souvisí opět s nezávislostí pověřence a z ní plynoucí stálostí této funkce. Ministerstvo vnitra v metodice dále doporučuje, aby smlouva s pověřencem byla uzavírána na dobu neurčitou nebo na delší časové období, což by pověřenci mělo umožnit lepší seznámení s chodem obce a zpracováním osobních údajů.¹³⁸ V tomto má ministerstvo jistě pravdu, bohužel ale smlouvy uzavírané s pověřencem před účinností GDPR, kdy se přesně nevědělo, jak časově náročná činnost pověřence bude, a tudíž ani kolik by si měli pověřenci za výkon funkce účtovat, mohou v dnešní době činit obcím nemalé problémy. Smlouvy jsou tak mnohdy uzavřeny na dobu neurčitou za zpravidla teď již zcela neodpovídající měsíční cenu a s taxativně stanovenými důvody výpovědi či odvolání tak, aby chránily nezávislost a stálost pověřence. Obce tak mají jen omezené možnosti s tím něco udělat. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že nejvíce práce bylo v počátku, kdy bylo nutné krok po kroku uvést veškeré činnosti obce do souladu s GDPR, teď je práce ale podstatně méně, řádově několik hodin měsíčně, i když samozřejmě jsou i měsíce, kdy je práce podstatně více, v souhrnu to však není tolik jako na počátku.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Čl. 37 odst. 6 GDPR

¹³⁶ § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁷ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 16.

¹³⁸ Tamtéž.

3.1.3 Sdílený pověřenec

GDPR v čl. 37 odst. 3 výslovně dovoluje, aby byl jediný pověřenec jmenován pro několik orgánů veřejné moci, připouští-li to jejich organizační struktura a velikost. Z toho vyplývá, že pověřenec může svoji funkci vykonávat pro několik obcí současně, vždy však musí být schopen vzhledem k objemu práce dostát svým povinnostem v kterékoli z nich. Konkrétní počet obcí se pak bude odvíjet od objemu osobních údajů, které obce zpracovávají.

Lze rozlišovat tři varianty sdílení. Buď více obcí uzavře smlouvu s jediným pověřencem („personální sdílení“), nebo obec uzavře smlouvu o spolupráci s jinou obcí, která pro ni pověřence zajistí („meziobecní sdílení“), anebo obce vytvoří dobrovolný svazek pro sdílení pověřence.¹³⁹ Personálním sdílením je myšlena situace, kdy osoba pověřence, ať už fyzická nebo právnická, uzavře smlouvu individuálně s každou obcí. Pak se jedná o sdílení pouze faktické, neboť mezi obcemi nevzniká žádný právní vztah. Může se jednat o případ, kdy jeden pověřenec vykonává tuto funkci pro 10 obcí na základě smlouvy o poskytování služeb uzavřené s každou z nich individuálně. Obce ani nemusí vědět, pro koho dalšího výkon pověřence zajišťuje. Jiný případ je, pokud má pověřenec plnit tímto způsobem úkoly jako zaměstnanec jedné z obcí, pak se vyžaduje dle § 16 odst. 4 zákona o úřednících územních samosprávných celků předchozí písemný souhlas obce, kde je pověřenec zaměstnán.¹⁴⁰

Druhou variantou je sdílení meziobecní. Děje se tak na základě smlouvy o spolupráci obcí, která má charakter koordinační veřejnoprávní smlouvy dle § 160 správního řádu a rozhoduje o ní starosta obce. Pokud se obec rozhodne pro toto řešení, bude v postavení pověřence vystupovat druhá obec, nikoli zaměstnanec či tým zaměstnanců, kteří budou funkci reálně vykonávat.¹⁴¹ I tak tuto variantu považují za zcela nejvýhodnější, neboť by bylo možné uzavřít smlouvu s obcí s pověřeným obecním úřadem nebo s rozšířenou působností a úkony pověřence by tak mohl vykonávat tým zaměstnanců pro spádové obce se základním rozsahem přenesené působnosti. Pak by bylo zajištěno, že funkci pověřence budou zastávat osoby, které mají dostatečné znalosti problematiky ochrany osobních údajů a chodu obecního úřadu i dostatečné časové možnosti se funkci plně věnovat a jsou za to dostatečně ohodnoceni. Obcím by se tak zároveň finančně, administrativně i personálně velmi ulevilo.

¹³⁹ Tamtéž, s. 17. Označení „personální sdílení“ a „meziobecní sdílení“ převzato z prezentace Mgr. Andrei Bartošové Metodické doporučení MV k zajištění činnosti pověřence pro ochranu osobních údajů – průvodce obsahem.

¹⁴⁰ JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí...*s. 161-162. Stejně se k dane problematice vyjadřuje také již několikrát zmiňované Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence.

¹⁴¹ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 21. Srov. § 102 odst. 3 ve spojení s § 99 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Poslední z možností je vytvoření dobrovolného svazku obcí na základě smlouvy o vytvoření svazku, kterou musí schválit zastupitelstvo každé z členských obcí.¹⁴² Pokud již byl svazek založen, je možné také rozšířit jeho už fungující činnost. Jedná se o velmi podobnou situaci jako v případě uzavírání smlouvy o spolupráci s obcí, i v této situaci jde o spolupráci na základě právního poměru, smlouvu v tomto případě zajišťují stanovy spolku.¹⁴³ Pověřenec pak uzavírá smlouvu přímo se svazkem, neboť svazek je právnickou osobou ve smyslu ObčZ a jako takový může právně jednat.¹⁴⁴ Svaz měst a obcí České republiky přišel s variantou, že by s ochranou osobních údajů mohla pomoci Centra společných služeb¹⁴⁵ v kombinaci právě s dobrovolnými svazky obcí, jejichž činnost by však musela stejně jako v zahraničí být právně zakotvena.¹⁴⁶ Tento projekt se podařilo realizovat v dobrovolném svazku Broumovsko, kde svazek zajistil pro členské i nečlenské obce sdíleného pověřence, vypracování analýz ochrany osobních údajů, příslušných směrnic a dalších důležitých dokumentů vztahujících se k ochraně osobních údajů dle GDPR. Dobrovolný svazek Broumovsko takto poskytl pomoc 42 subjektů, problém však byl, že z projektu Centra společných služeb nebylo možné financovat nečlenské obce.¹⁴⁷ Aby obec dosáhla na finanční pomoc z Center společných služeb, musí vstoupit do již založeného svazku, s jehož dalšími činnostmi však ne vždy bude souhlasit, nebo si založit svazek nový pouze za účelem výkonu funkce pověřence, domnívám se však, že by se jednalo o postup poměrně složitý a administrativně náročný. Další možností je pouze rozšířit činnost svazku, muselo by však dojít ke změně stanov, což zpravidla vyžaduje souhlas všech členských obcí.¹⁴⁸ Ani to ovšem nezajišťuje, že funkci pověřence bude vykonávat kompetentní osoba, jako tomu bylo ve variantě uvedené výše.

3.1.4 Pověřenec z řad zastupitelů obce a problém střetu zájmů

Čl. 38 odst. 6 GDPR umožňuje pověřenci vykonávat i jiné úkoly a povinnosti, ty však nesmí vést ke střetu zájmů. Pověřenec tak v rámci obce nemůže zastávat pozici, ve které by stanovoval účely

¹⁴² BAGÁROVÁ-GRZYWA, Martina. *Základní pravidla pro svazky obcí* [online], moderniopec.cz, 12. března 2003 [cit. 21. června 2019]. Dostupné na <<https://www.moderniopec.cz/zakladni-pravidla-pro-svazky-obci/>>.

¹⁴³ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 21. Srov. § 50 odst. 2 písm. b) zákona o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁴ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích. Komentář...*, s. 297-300.

¹⁴⁵ Též Posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce.

¹⁴⁶ REMEŠ, Filip, FILIPVÁ, Štěpánka. *S ochranou osobních údajů podle nového obecného nařízení (GDPR) by mohla pomoci Centra společných služeb* [online]. smocr.cz, 16. října 2017 [cit. 22. června 2019]. Dostupné na <<http://www.smocr.cz/cz/nase-projekty/centra-spolecnych-sluzeb-obci/s-ochranou-osobnich-udaju-podle-noveho-obecneho-narizeni-gdpr-by-mohla-pomoci-centra-spolecnych-sluzeb.aspx>>.

¹⁴⁷ WILKEOVÁ, Lenka. *Aplikace GDPR v DSO Broumovsko* [online]. smocr.cz, 8. června 2018 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na <<http://smocr.cz/cz/nase-projekty/centra-spolecnych-sluzeb-obci/aplikace-gdpr-v-dso-broumovsko.aspx>>.

¹⁴⁸ POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích. Komentář...*, s. 301-305.

a prostředky, jakými dojde ke zpracování osobních údajů,¹⁴⁹ tzn. že jím nemůže být osoba, která je odpovědná za to, že zpracování osobních údajů bude v souladu s právními předpisy a dále za to, že jsou osobní údaje dostatečně zabezpečeny.¹⁵⁰ Pověřencem dále nemůže být starosta a místostarosta obce a popřípadě ani tajemník obecního úřadu, neboť tyto osoby jsou vrcholovými řídicími pracovníky obce a čl. 38 odst. 3 předpokládá pověřencovu přímou podřízenost těmto osobám.¹⁵¹

Naopak zastupitel obce by teoreticky za určitých okolností funkci pověřence vykonávat směl. Jestliže čl. 37 odst. 3 GDPR říká, že pověřencem může být pracovníkem správce či zpracovatele nebo tyto úkoly může plnit na základě smlouvy o poskytování služeb, pak z výkonu titulu člena zastupitelstva tuto funkci zastupitel vykonávat nemůže, neboť tato funkce je funkcí volenou na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.¹⁵² Ovšem z toho, že tato funkce není vykonávána v pracovněprávním poměru a že zákoník práce se na funkci vztahuje jen tehdy, pokud to dovolují zvláštní právní předpisy, nelze usuzovat, že zde nemůže vzniknout pracovněprávní vztah.¹⁵³ Na základě výše uvedeného by tedy mělo být možné, aby zastupitel funkci pověřence vykonával v rámci pracovněprávního vztahu s obcí, a pokud může být zastupitel v obci zaměstnán, tím spíše by mělo být možné s ní uzavřít smlouvu o poskytování služeb.

Je však nutné myslet na to, že aby takový zastupitel mohl vykonávat funkci pověřence, musí splňovat profesní kvality, tj. musí mít odborné znalosti práva a praxi v oblasti ochrany osobních údajů.¹⁵⁴ A i kdyby tuto podmínku splnil, musí funkci pověřence vykonávat nezávisle a nestranně, což zahrnuje povinnost předcházet střetu zájmů, a právě v tomto aspektu spatřuji hlavní problém. Zastupitelstvo je vrcholným orgánem obce, který rozhoduje v oblasti samostatné působnosti¹⁵⁵ a mnohdy se tak spolupodílí na určování účelů a prostředků zpracování osobních údajů, což na základě výše uvedeného vede právě ke střetu zájmů.

3.2 Požadavky kladené na osobu pověřence

Čl. 37 odst. 5 GDPR požaduje, aby pověřenec byl jmenován „*na základě svých profesních kvalit, zejména na základě svých odborných znalostí práva a praxe v oblasti ochrany osobních údajů a své schopnosti plnit úkoly stanovené v čl. 39*“. Úroveň odborných znalostí by se pak měla odvíjet od prováděného zpracování

¹⁴⁹ Pokyny WP29 ze dne 13. prosince 2016, revidované 5. dubna 2017, týkající se pověřenců pro ochranu osobních údajů, s. 19, č. WP243 rev. 01.

¹⁵⁰ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 25-26.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 27.

¹⁵² Čl. 102 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. června 2015, sp. zn. 21 Cdo 2430/2014

¹⁵⁴ Čl. 37 odst. 5 GDPR

¹⁵⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017, s. 225.

osobních údajů a ochrany, která je nutná pro jejich zabezpečení,¹⁵⁶ nikde však není stanoveno, jaká přesná úroveň by to měla být. Dle metodiky Ministerstva vnitra by se mělo jednat o osobu, která má vzhledem k činnostem obce důkladné znalosti GDPR a dalších evropských i národních předpisů vtahujících se k ochraně osobních údajů, vědomosti o fungování veřejné správy, přiměřenou znalost informačních technologií a zabezpečení dat, dále také etické předpoklady a znalost organizační struktury a vnitřních předpisů obce, kde působí.¹⁵⁷

Vrátíme-li se k internímu výkonu funkce pověřence jako zaměstnance obce, vztahuje se na něj nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, které řadí činnost pověřence do 10. až 13. platové třídy. K těmto platovým třídám pak nařízení č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě stanoví určité kvalifikační požadavky. Domnívám se, že právě v prostředí obcí se základním rozsahem přenesené působnosti bude postačovat činnost pověřence odpovídající 10. platové třídě, tj. „*kompletní plnění úkolů pověřence pro ochranu osobních údajů u správce a zpracovatele osobních údajů, který standardně zpracovává omezené množství osobních údajů pro účely plnění povinností, popřípadě zvláštních práv správce nebo omezeného počtu jeho subjektů údajů například v oblasti personální správy*“.¹⁵⁸ K této platové třídě je pak vyžadováno vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu nebo vyšší odborné vzdělání.¹⁵⁹ Ač tedy GDPR nestanovuje povinnost vysokoškolského vzdělání, profesní zkoušky, školení apod., nepřímě toto stanovují alespoň pro interního pověřence výše uvedená nařízení vlády.

U externího pověřence pak není dána žádná podmínka v rámci vnitrostátního práva, a kvalifikace osoby tak bude posuzována výlučně dle čl. 37 odst. 5 GDPR. Nabízí se otázka, zda by i výkon externího pověřence neměl být nějakým způsobem upraven, neboť tím, kdo rozhoduje o přijetí smlouvy, a tedy i o výkonu funkce pověřence, je starosta obce a je otázkou, zda ten je schopen znalosti a zkušenosti pověřence objektivně posoudit. Na základě zkušeností z jednání se starosty obcí se domnívám, že podstatnější je pro ně cena, za kterou bude pověřenec tuto funkci vykonávat, než jeho vzdělání. Úpravou požadavku na řádnou kvalifikaci pověřence by se mohlo zabránit absurdním situacím, které se v současné době stávají. Například v jedné z pražských mateřských školek nezapisovali rodiče děti do omluvného listu jménem, ale značkou, v jiných pak z nástěnek sundávali obrázky dětí, protože byly podepsané¹⁶⁰, a setkala jsem se také s názorem, že

¹⁵⁶ Bod 97 odůvodnění GDPR.

¹⁵⁷ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 18.

¹⁵⁸ Příloha B Zařazení prací do povolání a platových tříd, 1. část, díl 2.10.34, nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁹ § 2 odst. 1 písm. j) nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁰ VEJVODOVÁ, Alžběta, ROSŮLKOVÁ, Jana. *Absurdní rok s GDPR: Padlo osm pokut, o vymazání dat z marketingových databází žádá minimum lidí. Z muzeí ale mizí návštěvní knihy* [online]. ekonom.ihned.cz, 23. května 2019 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na <<https://ekonom.ihned.cz/c1-66576140-absurdni-rok-s-gdpr>>.

obec bude potřebovat písemné souhlasy všech občanů, pokud bude chtít zveřejňovat fotografie na internetových stránkách obce apod. Domnívám se, že taková doporučení by nevznikla, pokud by funkci pověřence vykonávali lidé s odpovídajícím vzděláním.

3.3 Postavení a odpovědnost pověřence

Čl. 38 odst. 1 stanoví, aby byl pověřenec „náležitě a včas zapojen do veškerých záležitostí souvisejících s ochranou osobních údajů“, a to co nejdříve.¹⁶¹ Myslím si, že zvláště v prostředí obcí by mělo být jmenování pověřence prvním krokem, který obec pro ochranu osobních údajů učiní, protože tak zajistí, že je pověřenec informován ihned od počátku, a veškeré kroky s ním tak mohou být konzultovány. Pro jeho efektivnější zapojení do chodu obce je vhodné, aby jej obec zvala na jednání zastupitelstva, popřípadě všude tam, kde se činí rozhodnutí týkající se ochrany osobních údajů, nebo aby byl o těchto rozhodnutích alespoň předem informován, a měl tak možnost se k nim vyjádřit, a aby byl jeho názoru přikládán patřičný význam. V případě, že se obec odchýlí od jeho doporučení, je vhodné poskytnout vysvětlení, proč se tak stalo. V neposlední řadě je nezbytné, aby byl pověřenec informován ihned, dojde-li k porušení ochrany osobních údajů či jinému problému.¹⁶² Obec dále musí zajistit pověřenci přístup k osobním údajům a poskytnout mu prostor k plnění jeho povinností.¹⁶³ Vzhledem ke specifčnosti funkce je nutné, aby byl pověřenec přímo podřízen starostovi, popřípadě místostarostovi či tajemníkovi obecního úřadu.¹⁶⁴ Ti mu však nemohou dávat žádné pokyny týkající se výkonu jeho funkce.¹⁶⁵

Bod 97 odůvodnění GDPR mimo jiné uvádí, že pověřenci „bez ohledu na to, zda se jedná o zaměstnance správce, by měli být schopni plnit své povinnosti a úkoly nezávislým způsobem“. Prostředek zajištění nezávislosti nalezneme v článku 38 odst. 3 GDPR, který vedle již zmiňovaného zákazu instruování ohledně výkonu jeho funkce stanoví, že pověřenec by neměl být propuštěn nebo sankcionován pro plnění těchto svých úkolů. Musí se však jednat o úkoly plynoucí z GDPR, nikoli všechny úkoly pověřence jako zaměstnance nebo jinak ustavené osoby. Pověřence lze tedy sankcionovat dle např. pracovního či trestního práva jako každého jiného zaměstnance či

¹⁶¹ Pokyny WP29 ze dne 13. prosince 2016, revidované 5. dubna 2017, týkající se pověřenců pro ochranu osobních údajů, č. WP243 rev. 01, s. 15. Dostupné na https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31880.

¹⁶² Tamtéž, s. 16. Stejně pak NULÍČEK: *GDPR...*, s. 371-372. JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí...*, s. 167.

¹⁶³ Čl. 38 odst. 2 GDPR

¹⁶⁴ Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018, s. 27. Srov. čl. 38 odst. 3 GDPR

¹⁶⁵ Čl. 38 odst. 3 GDPR

smluvního partnera.¹⁶⁶ GDPR se k možnostem propuštění či sankcionování pověřence blíže nevyjadřuje, proto pak bude hrát opět roli, jakým způsobem došlo k jeho ustavení. Pokud se jedná o zaměstnance obce, bude možné použít ustanovení zákoníku práce a dalších příslušných předpisů, u externího pověřence si pak budeme muset vystačit se zněním smlouvy a popřípadě ObčZ. Možnosti propuštění či sankcionování se pak mohou výrazně lišit, opět totiž narážíme na skutečnost, že je velký rozdíl, zda je funkce pověřence vykonávána externě nebo interně. Domnívám se tedy, že by v tomto směru měla být zajištěna určitá konzistence.

3.4 Úkoly pověřence

GDPR v čl. 39 uvádí úkoly, které musí pověřenec vykonávat, nejedná se však o výčet úplný, ale o nutné minimum,¹⁶⁷ pověřenec tedy může plnit i jiné úkony, nesmí při nich však dojít ke střetu zájmů.¹⁶⁸ Pověřenec dle čl. 39 odst. 1 písm. a) a b) GDPR musí poskytovat metodické vedení a poradenství v oblasti ochrany osobních údajů a dále pak monitorovat soulad předpisů souvisejících s ochranou osobních údajů. To znamená, že poskytuje osobám podílejícím se na chodu obce informace a rady ohledně aplikace GDPR a obecně ochrany osobních údajů a kontroluje jejich dodržování. V praxi se mi osvědčily pravidelné osobní návštěvy obcí a v případě dotazů týkajících se každodenní činnosti také komunikace prostřednictvím telefonu či emailu. Nejčastější dotazy směřují na to, zda určité osobní údaje mohou být zpracovány, jakým způsobem se mají uchovávat, zda mohou být do prostor obecního úřadu pořízeny kamery, jestli je nutné v dohodách o pracovní činnosti, dohodách o provedení práce a pracovních smlouvách přidávat odstavec se souhlasem se zpracováním osobních údajů apod., jedná se spíše o základní informace.

Dalším úkolem, který GDPR výslovně stanovuje, je podporovat obec při posuzování vlivu na ochranu osobních údajů. Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů je novinka, jež je obsažena v čl. 35 GDPR. GDPR samotné posouzení vlivu přímo nedefinuje, ale pokyny pracovní skupiny WP29 uvádí, že se jedná o „*postup, jehož záměrem je popis zpracování údajů, posouzení jeho nezbytnosti a přiměřenosti a řízení rizik pro práva a svobody fyzických osob plynoucích ze zpracování osobních údajů, a to prostřednictvím jejich posouzení a stanovení opatření k jejich řešení*“.¹⁶⁹ Povinnost pověřence pak spočívá v poskytování poradenství, je-li o to obcí požádán, a sledování jeho uplatnění dle čl. 35.¹⁷⁰

¹⁶⁶ Pokyny WP29 ze dne 13. prosince 2016, revidované 5. dubna 2017, týkající se pověřenců pro ochranu osobních údajů, č. WP243 rev. 01, s. 18. Dostupné na <https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31880>.

¹⁶⁷ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 377.

¹⁶⁸ Čl. 38 odst. 6 GDPR

¹⁶⁹ Pokyny WP29 ze dne 4. dubna 2017 týkající se vlivu na ochranu osobních údajů a stanovení, zda „je pravděpodobné, že zpracování údajů bude mít za následek vysoké riziko“ pro účely nařízení 2016/679, č. WP248 rev. 01, s. 4. Dostupné na <https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31892>.

¹⁷⁰ Čl. 39 odst. 1 písm. c) GDPR

Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů ovšem není nezbytné činit při každém zpracování, čl. 35 GDPR stanoví, že se vyžaduje tehdy, „pokud je pravděpodobné, že [...] zpracování [...] bude [...] mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob“. V čl. 35 odst. 3 GDPR jsou pak uvedeny příklady skutečností, kdy je pravděpodobné, že zpracování osobních údajů bude mít za následek toto vysoké riziko. ÚOOÚ naopak zveřejnil demonstrativní seznam operací, které nepodléhají posouzení vlivu na ochranu osobních údajů, a jak sám uvádí, i když jsou jednotlivá zpracování uvedena v seznamu, správce to v žádném případě nezabývá povinností je přiměřeným způsobem zabezpečit.¹⁷¹ Na základě výše uvedeného seznamu, odborné literatury¹⁷² i pokynů pracovní skupiny WP29¹⁷³ se domnívám, že v prostředí obcí se základním rozsahem přenesené působnosti k tomuto posuzování bude docházet pouze ve výjimečných případech.

Pověřenec má povinnost spolupracovat s dozorovým úřadem¹⁷⁴ a zároveň pro něj působit také jako kontaktní osoba „v záležitostech týkajících se zpracování, včetně předchozí konzultace a vedení konzultací v jakékoli jiné věci“.¹⁷⁵ Pověřence lze v tomto kontextu chápat jako zprostředkovatele informací mezi obcí a ÚOOÚ, napomáhá tak k plnění úkolů ÚOOÚ uvedených v čl. 57 GDPR a naplňování jeho pravomocí dle čl. 58 GDPR. Aby ÚOOÚ věděl, s kým má spolupracovat, je nutné, aby mu obec jako správce osobních údajů, nikoli pověřenec, zaslala sdělení obsahující kontaktní údaje na pověřence.¹⁷⁶ Pověřenec dále působí také jako kontaktní osoba pro subjekty údajů, proto je nutné jeho kontaktní údaje také zveřejnit,¹⁷⁷ a to tak, aby byly subjektům údajů k dispozici. S ohledem na dostupnost se jeví jako nejvhodnější jejich zveřejnění na internetových stránkách obce, popřípadě také na úřední desce.¹⁷⁸

Obecnou zásadu činnosti pověřence, kterou by se měla každá osoba vykonávající tuto funkci řídit, vymezuje čl. 39 odst. 2 GDPR, když stanovuje, že pověřenec „bere při plnění svých úkolů patřičný dohled na riziko spojené s operacemi zpracování a současně přihlíží k povaze, rozsahu a kontextu a účelům zpracování“.¹⁷⁹ To znamená, že by si měl pověřenec v rámci svých povinností stanovit priority

¹⁷¹ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Návrh seznamu operací zpracování osobních údajů, která nepodléhají posouzení vlivu na ochranu osobních údajů* [online]. uoou.cz, [cit. 25. června 2019]. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=32705>.

¹⁷² NULÍČEK: *GDPR...*, s. 339-353.

¹⁷³ Pokyny WP29 ze dne 4. dubna 2017 týkající se vlivu na ochranu osobních údajů a stanovení, zda „je pravděpodobné, že zpracování údajů bude mít za následek vysoké riziko“ pro účely nařízení 2016/679, č. WP248 rev. 01. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31892>.

¹⁷⁴ Čl. 39 odst. 1 písm. d) GDPR

¹⁷⁵ Čl. 39 odst. 1 písm. e) GDPR

¹⁷⁶ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Základní příručka k GDPR – 9. Pověřenec pro ochranu osobních údajů* [online]. uoou.cz, 27. října 2019 (aktualizováno 25. dubna 2019) [cit. 25. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/zakladni%2Dprirucka%2Dk%2Dgdpr/ds-4744/archiv=0&p1=3938>>.

¹⁷⁷ Čl. 37 odst. 7 GDPR

¹⁷⁸ Ministerstvo vnitra. *Zveřejnění kontaktů na pověřence a jejich sdělení dozorovému úřadu* [online]. mvcr.cz, [cit. 26. června 2019]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/zverejneni-kontaktu-na-poverence-a-jejich-sdeleni-dozorovemu-uradu.aspx>>.

¹⁷⁹ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 379.

a zaměřit se na činnosti, při kterých hrozí vyšší rizika pro ochranu osobních údajů, neznamena to však, že by se neměl zbývat zpracováním s nižším rizikem.¹⁸⁰ Ministerstvo vnitra v příloze k metodice týkající se pověřenců vyjmenovává další činnosti, které by měl pověřenec k plnění výše uvedených úkolů činit,¹⁸¹ některými z nich se budu zabývat v následující kapitole.

¹⁸⁰ Pokyny WP29 ze dne 13. prosince 2016, revidované 5. dubna 2017, týkající se pověřenců pro ochranu osobních údajů, č. WP243 rev. 01, s. 21. Dostupné na

<https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31880>.

¹⁸¹ Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/poverenec-pro-ochranu-osobnich-udaju-poverenec-pro-ochranu-osobnich-udaju.aspx>>.

4 Vybrané povinnosti obce při ochraně osobních údajů

Obec má v souvislosti s implementací GDPR a celkově ochranou osobních údajů řadu povinností, které musí splnit. Jak jsem již v diplomové práci několikrát uvedla, právě pověřence považuji pro obec za nepostradatelného průvodce implementací GDPR a také pomocníka, který ji dovede k řádnému dodržování pravidel ochrany osobních údajů.

Na úvod je nutné také zmínit, že cílem kapitoly není podrobný rozbor implementace GDPR a povinností s ní spojených, nýbrž analýza pouze vybraných povinností, které považuji vzhledem ke specifčnosti obcí a postavení pověřence v nich za významné.

Prvotní krok, který má dle mého názoru učinit každá obec, je jmenování pověřence, a to způsobem pro ni nejvýhodnějším.¹⁸² Při výběru by měla vzít v potaz svoji velikost, rozsah činností, při kterých dochází ke zpracování osobních údajů, vzdělání, množství a časové možnosti svých zaměstnanců, možnost spolupráce s jinou obcí či svazkem obcí, popřípadě také vzdělání svých zastupitelů. Po ustavení pověřence je nutné jeho jméno, příjmení a kontaktní údaje spolu s identifikačními údaji obce nahlásit ÚOOÚ elektronicky na e-mailovou adresu posta@uoo.cz nebo prostřednictvím datové schránky: qkbaa2n s uvedením „oznámení pověřence“ do předmětu zprávy.¹⁸³ Údaje je nutné zveřejnit i na internetových stránkách obce, popřípadě její úřední desce, aby obec dostala povinnostem dle čl. 37 odst. 7 GDPR.

4.1 Vstupní analýza ochrany osobních údajů

Po výše naznačených prvotních krocích je vhodné, aby obec již společně s pověřencem provedla tzv. vstupní analýzu. Jejím cílem je, aby si obec ještě před implementací GDPR vytvořila přehled o úrovni ochrany osobních údajů a mohla z těchto údajů následně vycházet.¹⁸⁴ Vstupní analýza by měla obsahovat alespoň výčet činností obce, při kterých dochází ke zpracování osobních údajů, přehled zpracovávaných osobních údajů, popřípadě také citlivých osobních údajů, kategorie subjektů údajů, uvedení důvodů (titulů) a účelů, na jejichž základě jsou osobní údaje zpracovávány, uložení osobních údajů a jejich zabezpečení, vymezení osob s přístupem k osobním údajům, dobu uložení a případné využití spolupráce se zpracovatelem osobních údajů. Aby informace obsažené ve vstupní analýze byly kvalitní a všezahrnující, je nutné již v prvotní fázi zavedení GDPR do

¹⁸² Viz kapitola 3.1 Jmenování pověřence.

¹⁸³ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Jmenování a obhlášení pověřence* [online], uoou.cz, [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/jmenovani%2Da%2Dohlaseni%2Dpoverence/ds-5552/archiv=0&p1=5550>>.

¹⁸⁴ JANEČKOVÁ: *GDPR. Praktická příručka implementace...*, s. 43. Vstupní analýza je označována také jako GAP analýza. NEZMAR, Luděk. *GDPR: Praktický průvodce implementací*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2017, s. 96.

činností obce postupovat minimálně dle základních zásad ochrany osobních údajů a přiměřeně také dle náležitostí záznamů o činnostech zpracování.¹⁸⁵

Z výše uvedeného výčtu vyplývá, že zpracovatel vstupní analýzy musí disponovat znalostí GDPR a dalších předpisů vztahujících se k ochraně osobních údajů. Pokud by tuto analýzu činila obec samotně a bez příslušných znalostí, jednalo by se o velmi časově i organizačně náročné dílo. Pokud by však již v této fázi využila pomoc pověřence, splnila by náležitost čl. 38 odst. 1 GDPR, tj. včasně zapojila pověřence do záležitostí souvisejících s ochranou osobních údajů, a pověřenec by si tak mohl udělat již v počátku představu o fungování obce a o množství práce, kterou bude nutné provést k uvedení zpracování osobních údajů do souladu s GDPR.

4.2 Vytvoření záznamů o činnostech zpracování

Jedním z institutů, který napomáhá ke splnění zásady odpovědnosti, tj. povinnosti zajistit soulad s GDPR a zároveň tento soulad aktivně prokázat, je vedení dokumentace o zpracování osobních údajů neboli záznamů o činnostech zpracování dle čl. 30 GDPR.¹⁸⁶ Každá obec je povinna tyto záznamy vést, neboť nepodléhá výjimce dle čl. 30 odst. 5 GDPR. Záznamy nejsou veřejné, slouží výhradně ÚOOÚ, aby jejich prostřednictvím byla obec schopná prokázat, jakým způsobem u ní probíhá zpracování osobních údajů.¹⁸⁷ Vyhotovují se písemně s možností elektronické formy a je nutná jejich průběžná aktualizace, aby ÚOOÚ byl prokazován vždy aktuální stav. Dle autorského kolektivu GDPR v kostce by mělo být možné po dobu alespoň jednoho roku zjistit, ke kterým změnám došlo,¹⁸⁸ proto se jeví jako vhodné nejméně po tuto dobu uchovávat i původní záznamy.

Minimální obsah záznamů je stanoven v čl. 30 odst. 1 GDPR. Jmenovitě se jedná o kontaktní údaje správce, případného zpracovatele a pověřence, účel zpracování, kategorie subjektů údajů a kategorie osobních údajů, kategorie příjemců osobních údajů, předávání do zahraničí, lhůta pro výmaz a popis technických a organizačních opatření. I zde opět vycházíme ze základních zásad ochrany osobních údajů, když vymezujeme např. účel zpracování (zásada účelového určení), lhůtu pro výmaz (zásada omezeného uložení) či technická a organizační zabezpečení (zásada integrity a důvěrnosti) apod. Je povinností správce, aby tyto záznamy vedl, dle čl. 39 odst. 1 písm. e) GDPR však může tuto svoji povinnost uložit pověřenci. Domnívám se, že aby obec zajistila řádné vedení těchto záznamů se všemi jeho náležitostmi, je spolupráce

¹⁸⁵ Srov. čl. 5 GDPR a čl. 30 GDPR

¹⁸⁶ MALÍŠ, Petr. *GDPR – 3. díl: Vedení záznamů o činnostech zpracování osobních údajů* [online]. pravoit.cz, 22. listopadu 2017 [cit. 26 června 2019]. Dostupné na <<http://www.pravoit.cz/novinka/gdpr-3-dil-vedeni-zaznamu-o-cinnostech-zpracovani-osobnich-udaju>>. Srov. NULÍČEK: *GDPR...*, s. 269. Bod 82 odůvodnění GDPR.

¹⁸⁷ *GDPR v kostce. Praktický průvodce ochranou osobních údajů pro podniky a spolky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 10-11.

¹⁸⁸ Tamtéž. Srov. čl. 30 odst. 3 GDPR

s pověřencem nezbytným krokem. I samotné Ministerstvo vnitra v jednom z dokumentů k GDPR nazvaném „Příklad pracovní náplně pověřence“ doporučuje obcím, aby jako náplň práce pověřence stanovily také vedení záznamů o činnostech zpracování.¹⁸⁹ Ministerstvo vnitra dále na svých internetových stránkách poskytuje obcím vzorové záznamy o činnostech zpracování¹⁹⁰ a velkou měrou tak obcím v tomto směru pomáhá, vždy je však nutné tyto vzory upravit dle poměrů v obci, a to nejlépe právě za pomoci pověřence.

Záznamy o činnostech zpracování lze do jisté míry považovat za náhradu oznamovací povinnosti dle § 16 ZOOÚ. I v tomto případě se jednalo o oznamovací povinnost v písemné podobě vůči ÚOOÚ a stejně tak byly stanoveny výjimky, kdy k oznámení docházet nemuselo.¹⁹¹ Dle § 18 odst. 1 písm. b) ZOOÚ se oznamovací povinnost nevztahovala na zpracování osobních údajů, „*kteří správci ukládá zvláštní zákon nebo je takových osobních údajů třeba k uplatnění práv a povinností vyplývajících ze zvláštního zákona*“. § 18 odst. 2 ZOOÚ pak ale stanovil, že tito správci jsou povinni zajistit, aby byly informace uvedené v § 16 odst. 2 ZOOÚ, které by jinak byly přístupné prostřednictvím registru vedeném ÚOOÚ, zpřístupněny subjektům údajů jinými prostředky. Jelikož obec většinu osobních údajů zpracovává právě na základě zákona, povinnost oznámení se jí nedotýkala, ovšem i tak na ni dopadal § 18 odst. 2 ZOOÚ a povinnosti zpřístupnění informací o zpracování osobních údajů se nevyhnula.¹⁹² Srovnáme-li oznamované informace dle § 16 odst. 2 ZOOÚ a čl. 30 odst. 1 GDPR, jedná se o téměř totožný výčet.

Na první pohled se tak mohlo zdát, že pokud obce zpravidla nebyly povinny oznamovat zpracování osobních údajů ÚOOÚ, vytváření záznamů o činnostech zpracování jsou pro ně úplnou novinkou. Tak tomu ovšem není a z pohledu obcí se téměř nic nezměnilo, neboť i tak informace, které neměly povinnost oznámit, musely dle § 18 odst. 2 ZOOÚ zpřístupnit jinými prostředky. Nutno dodat, že záznamy o činnostech zpracování nemusí být zveřejněny, jejich vedení slouží výlučně ÚOOÚ, a navíc mají nyní obce možnost využít při jejich vytváření pomoci pověřence.

¹⁸⁹ Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>>.

¹⁹⁰ Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>>.

¹⁹¹ § 16 odst. 1 ZOOÚ ve spojení s § 18 ZOOÚ

¹⁹² Srov. ŠALAMOUN, Michal. Ochrana osobních údajů jako právo sui generis. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 11, s. 389 – 395. Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů, č. 6/2012.

4.3 Povinnost informovat subjekty údajů

Povinnost informovat subjekty údajů o zpracování jejich osobních údajů je klíčovým požadavkem zásady transparentnosti¹⁹³ a je neoddělitelně spjata s právem subjektů údajů na informace.¹⁹⁴ Informace poskytované těmto subjektům lze rozdělit do dvou kategorií podle toho, zda jsou získány přímo od samotných subjektů¹⁹⁵, nebo z jiného zdroje.¹⁹⁶ Jiným zdrojem může být další správce, zpracovatel, ale také jiný subjekt údajů anebo mohou být tyto informace získány z veřejných zdrojů. Kategorie se od sebe odlišují rozsahem informační povinnosti, což však nelze považovat za rozdíl zásadní.¹⁹⁷ Dle názoru pracovní skupiny WP29 jsou informace uvedené v článcích 13 a 14 GDPR, resp. odstavcích 1 a 2 těchto článků stejně důležité a je nutné je subjektům údajů vždy poskytnout.¹⁹⁸ Základní parametry pro řádné splnění povinnosti informovat subjekty údajů pak stanoví čl. 12 GDPR.

Obec je povinna poskytnout subjektům údajů informace o sobě a pověřenci, o zpracování osobních údajů, účelu zpracování, oprávněných zájmech, příjemcích osobních údajů a dalších stěžejních skutečnostech, aby zajistila, že samy subjekty mohou alespoň částečně vykonávat kontrolu nad svými osobními údaji.¹⁹⁹ Tyto informace má povinnost poskytnout srozumitelným, stručným a transparentním způsobem.²⁰⁰ V případě získání osobních údajů přímo od subjektu musí být informace poskytnuty v okamžiku získání údajů, není to však nutné, jestliže subjekt údajů tyto informace již má. Jiným zdrojům musí být informace poskytnuty ve lhůtě vzhledem k okolnostem přiměřené, nejzazším termínem je lhůta jednoho měsíce od nabytí osobních údajů, okamžik prvotní komunikace se subjektem údajů či okamžik zpřístupnění údajů jinému příjemci. Tyto informace není nezbytné poskytovat, pokud subjekt údajů informace již má nebo z okolností vyplývá, že poskytnutí osobních údajů není možné nebo vyžaduje nepřiměřené úsilí.²⁰¹ § 8 ZZOU umožňuje také dálkový přístup pro zveřejňování informací subjektům údajů.

Povinnost informovat subjekty údajů upravoval také § 11 ZOOÚ a při porovnávání s úpravou GDPR je patrné, že pokud jde o výčet zveřejňovaných informací, došlo k jeho rozšíření.

¹⁹³ Information Commissioner's Office. *Right to be informed* [online]. ico.org.uk, [cit. 25. června 2019]. Dostupné na <<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/individual-rights/right-to-be-informed/>>.

¹⁹⁴ Čl. 17 odst. 5 LZPS

¹⁹⁵ Čl. 13 GDPR

¹⁹⁶ Čl. 14 GDPR

¹⁹⁷ FOŘT, Ferdinand. In PATTYNOVÁ, Jana a kol. (ed). *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. Praha: Leges, 2018, s. 158.

¹⁹⁸ Pokyny WP29 ze dne 29. listopadu 2017, ve znění revize ze dne 11. listopadu 2018, týkající se transparentnosti podle nařízení 2016/679, č. WP260 rev. 01. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31895>.

¹⁹⁹ Úplný výčet informací nalezneme v čl. 13 a 14 GDPR.

²⁰⁰ NONNEMANN, František. *Průručka pověřence pro ochranu osobních údajů*. Praha: tayllorcox, 2018.

²⁰¹ ŽŮREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 133-134.

V první řadě tak bude obec muset posoudit, zda je dosavadní způsob plnění této právní povinnosti dostatečný. Také bude muset nalézt kompromis mezi požadavky kladenými na informovanost subjektů údajů a jejich srozumitelností a jednoduchostí. Nemělo by docházet k zahlcení subjektů údajů informacemi, které by byly tak rozsáhlé a složité, že by je ani nečetly. I při plnění této povinnosti je jistě vhodné využít pomoci pověřence, který na základě svých znalostí dokáže zhodnotit nezbytnost zveřejňovaných informací a podat je jasným a srozumitelným způsobem.

4.4 Postup v případě uplatňování práv subjektů údajů

Práva subjektů údajů tvoří neoddělitelnou součást ochrany osobních údajů, neboť zvláště ve vztahu obce a subjektu údajů jde o vztah nerovný, kdy subjekt údajů musí strpět zpracování osobních údajů, aniž by měl vůli do tohoto vztahu vstupovat.²⁰² Mezi práva subjektu patří zejména právo na informace, právo na přístup k osobním údajům, právo na opravu nepřesných osobních údajů, právo na výmaz, právo na omezení zpracování, právo na přenositelnost osobních údajů, právo vznést námitku proti zpracování osobních údajů a právo nebýt předmětem automatizovaného individuálního rozhodování, včetně profilování.²⁰³ Cílem podkapitoly není zabývat se podrobně jednotlivými právy, nýbrž postupem obce, pokud subjekt údajů tato svá práva uplatní.

Ze zásady korektnosti a transparentnosti vyplývá, že má obec povinnost uskutečňovat práva subjektu údajů stručným, transparentním, srozumitelným a snadno přístupným způsobem a použít při tom jasných a jednoduchých jazykových prostředků. Informace pak mohou být poskytovány písemně včetně elektronické formy, možné je také ústní sdělení, pokud o to subjekt údajů obec požádá. Veškerá tato sdělení je obec povinna činit bezplatně, ve specifických případech může vyžadovat uhrazení vzniklých administrativních nákladů.²⁰⁴

Bod 59 odůvodnění GDPR uvádí, že je zapotřebí určit postupy, které by zajistily snadnější výkon práv subjektů údajů „včetně mechanismů pro podávání žádostí a případně bezplatného obdržení přístupu k osobním údajům a opravy nebo výmazu osobních údajů a pro uplatnění práva vznést námitku“. Dále je doporučováno, aby správce umožnil také elektronické podávání žádostí. Reagovat na tyto žádosti by pak měl bez zbytečného odkladu, nejpozději do jednoho měsíce, a v případě, že žádosti nevyhoví, uvést důvody, proč tak neučinil.

Hlavní osobou, ke které by měly žádosti směřovat nebo které by měly být následně přeposílány, je pověřenec, neboť on má za úkol působit jako kontaktní osoba pro subjekty údajů.²⁰⁵ I z tohoto důvodu má obec povinnost zveřejnit minimálně na svých webových stránkách kontaktní

²⁰² Tamtéž, s. 130.

²⁰³ Čl. 15 – 22 GDPR

²⁰⁴ ŽŮREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 131-132. Srov. čl. 12 odst. 5 GDPR

²⁰⁵ Čl. 39 odst. 1 písm. e) GDPR

údaje pověřence. Řádný výkon jeho povinnosti se ale neobejde bez spolupráce starosty či zaměstnance(ů) obce. Dle dotazníkového šetření ÚOOÚ doposud nebylo kontaktováno 42,1% externích a 33,3% interních pověřenců.²⁰⁶ Ani já jsem doposud uplatnění práv subjektu údajů v praxi neřešila. Je ovšem vhodné alespoň nastínit, jakým způsobem probíhá vyřizování žádosti subjektu údajů o přístup k jeho osobním údajům, neboť se domnívám, že toto bude jedno z nejčastěji uplatňovaných práv. Obec toto právo nesmí zaměňovat s právem na svobodný přístup k informacím dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jelikož to se vztahuje na informace o činnostech orgánů veřejné správy, naopak právo na přístup k osobním údajům se týká údajů konkrétního subjektu.²⁰⁷

Představme si tedy situaci, kdy občan požádá obec o přístup k veškerým informacím, které o něm obec v rámci svých činností vede, a to např. za posledních 5 let. V takovém případě je obec povinna jeho žádosti vyhovět právě na základě čl. 15 GDPR, nikoli zákona o svobodném přístupu k informacím, a tyto informace poskytnout. Forma žádosti není GDPR nijak specifikována, je tedy možné uplatnit ji písemně i ústně, dostavením se na obecní úřad nebo na dálku prostřednictvím emailu, dopisu, telefonicky apod.²⁰⁸ V případě pochybnosti o totožnosti žadatele může obec dodatečně požádat o jeho identifikaci, aby se nedopustila porušení ochrany osobních údajů tím, že informace poskytne jiné osobě.²⁰⁹ Postup při vyřizování žádosti je takový, že obec nejprve potvrdí, zda u ní vůbec dochází ke zpracování osobních údajů o tomto občanovi.²¹⁰ Pokud tomu tak není, je i přesto povinna mu sdělit, že žádné osobní údaje o něm neneviduje.²¹¹ V opačném případě musí právo na informace realizovat poskytnutím příslušných informací. Pro obec je v tomto případě vhodné vycházet ze záznamů o činnostech zpracování, ty totiž obsahují většinu informací, které občan může dle čl. 15 odst. 1, 2 GDPR požadovat.²¹² Na základě čl. 15 odst. 3 by pak obec měla vedle informací o zpracování osobních údajů poskytnout také kopii zpracovávaných osobních údajů.

Při porovnání práva na přístup k osobním údajům dle GDPR a § 12 ZOOÚ zjistíme, že stejně jako v případě povinnosti poskytnout informace subjektům údajů došlo k rozšíření výčtu poskytovaných informací, správce má dále povinnost poskytnout tyto informace zpravidla

²⁰⁶ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Nové poznatky Úřadu o pověřencích ve veřejných subjektech* [online]. uoou.cz, [cit. 27. června 2019]. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=34794>.

²⁰⁷ Ministerstvo vnitra. Příloha k Průvodci pro přípravu obcí na požadavky GDPR – Právo na informace o zpracování údajů. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>>.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Čl. 12 odst. 6 GDPR

²¹⁰ Čl. 15 odst. 1 GDPR

²¹¹ JANEČKOVÁ: *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí...*s. 67.

²¹² ŽÚREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 136.

bezplatně²¹³ a subjekt údajů má možnost získat jednu kopii osobních údajů zdarma.²¹⁴ ZOOÚ správčům umožňoval, aby si za poskytnutí této informace zvolil přiměřenou úhradu, která však nesměla převyšovat nezbytné náklady.²¹⁵ Komentářová literatura k ZOOÚ připouštěla také analogické použití úpravy zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, konkrétně sazebníku úhrad dle § 17 odst. 1 tohoto zákona.²¹⁶ Úhrada nákladů za poskytnutí takových informací mohla subjekty údajů od žádostí k přístupu k informacím odrazovat, a bránit tak výkonu tohoto práva. K tomu by již po účinnosti GDPR docházet nemělo a domnívám se proto, že lze očekávat navýšení počtu žádostí.

4.5 Oznámení porušení zabezpečení

Zásada integrity a důvěrnosti stanovuje základní povinnosti při zabezpečení zpracování osobních údajů.²¹⁷ V rámci činností obce ale mohou nastat situace, kdy dojde k narušení bezpečnosti osobních údajů. V případě, že se tak stane, musíme posuzovat, zda se skutečně jedná o porušení zabezpečení osobních údajů, nebo pouze bezpečnostní incident, neboť téměř každé porušení zabezpečení osobních údajů představuje bezpečnostní incident, ale ne každý bezpečnostní incident způsobuje porušení zabezpečení osobních údajů. Porušení zabezpečení osobních údajů totiž způsobuje, že není možné dostát ani základním zásadám zpracování osobních údajů dle čl. 5 GDPR.²¹⁸ Porušení zabezpečení osobních údajů je takové, „*kteřé vede k nahodilému nebo protiprávnímu zničení, ztrátě, změně nebo neoprávněnému poskytnutí nebo zpřístupnění přenášených, uložených nebo jinak zpracovávaných osobních údajů*“.²¹⁹ Způsoby narušení ochrany osobních údajů mohou být různé, obecně je lze rozdělit do tří základních skupin (i) porušení důvěrnosti, (ii) porušení dostupnosti a (iii) porušení integrity. O porušení důvěrnosti se bude jednat tehdy, dojde-li k neoprávněnému nebo nahodilému zveřejnění či zpřístupnění osobních údajů, u porušení dostupnosti pak dochází ke znemožnění přístupu k osobním údajům, a to dočasně nebo trvale, a porušení integrity pak znamená pozměnění osobních údajů.²²⁰ Není vyloučena ani kombinace těchto typů.²²¹

²¹³ Poplatky lze účtovat pouze v případě zjevně nedůvodné nebo nepřiměřené žádosti, zvláště pokud se opakují. Čl. 12 odst. 5 GDPR

²¹⁴ Čl. 15 odst. 3 GDPR

²¹⁵ § 12 odst. 3 GDPR

²¹⁶ NOVÁK, Daniel. *Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 220. Dále také KUČEROVÁ, Alena a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 224-225.

²¹⁷ Viz kapitola této diplomové práce 2.7 Zásada integrity a důvěrnosti.

²¹⁸ Pokyny WP29 ze dne 3. října 2017, ve znění revize ze dne 6. února 2018, týkající se ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů podle nařízení (EU) 2016/679, č. WP250 rev. 01, s. 7. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31894>.

²¹⁹ Čl. 4 odst. 12 GDPR

²²⁰ NULÍČEK: *GDPR...*, s. 95.

²²¹ ŽÚREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 99.

Porušení zabezpečení osobních údajů může mít pro fyzické osoby řadu negativních následků a způsobit jim majetkovou i nemajetkovou újmu, a je tedy nutné jej řešit.²²² V případě, že by hrozilo riziko pro práva a svobody fyzických osob, je nutné porušení nahlásit ÚOOÚ. Obec má povinnost bez zbytečného odkladu, a pokud možno do 72 hodin od okamžiku, kdy se o porušení dozvěděla, oznámit tuto skutečnost ÚOOÚ. Nebyla-li lhůta splněna, je nutné zároveň s oznámením odůvodnit, proč se tak stalo.²²³ Hlášení se zasílá ÚOOÚ na emailovou adresu posta@uouu.cz nebo prostřednictvím datové schránky.²²⁴ Obsah hlášení je obsažen v čl. 33 odst. 3 a jednou z jeho náležitostí je i uvedení kontaktních údajů na pověřence, jelikož právě s ním bude ÚOOÚ následně incident řešit. Čl. 33 odst. 5 pak stanovuje povinnost dokumentovat veškeré incidenty, neboť tato dokumentace umožňuje ÚOOÚ ověřit jeho dodržování.

Je-li porušení zpracování osobních údajů natolik závažné, že má potenciál způsobit vysoké riziko pro práva a povinnosti fyzických osob, má obec povinnost toto porušení oznámit také subjektu údajů, jejichž ochrana byla porušena.²²⁵ Bude se jednat spíše o ojedinělé případy, které mají potenciál poškodit subjekt údajů natolik, že by na základě tohoto incidentu mohlo dojít k jeho diskriminaci.²²⁶ Informace je obec povinna poskytovat srozumitelným způsobem tak, aby tomu subjekt údajů porozuměl, a bezplatně.²²⁷ Oznámení by obec měla posílat samostatně bez dalších informací, jasně a transparentně. Za transparentní metodu komunikace pracovní skupina WP29 považuje emailovou komunikaci, SMS, přímou komunikaci, dopis apod.²²⁸ Domnívám se, že obec by u svých občanů měla zvolit emailovou komunikaci nebo osobní rozhovor, je-li to možné. Pokud bylo postiženo velké množství občanů, pak lze využít také obecní zpravodaj nebo rozhlas. Vždy však obec musí dbát na dostatečnou srozumitelnost oznámení.

V samotné bezpečnosti osobních údajů GDPR nedošlo k zásadní změně, i před jeho účinností byly obce povinny řešit bezpečnostní incidenty a zabezpečovat osobní údaje tak, aby nedošlo k jejich neoprávněnému zpracování.²²⁹ Co se však změnilo, je výše uvedená povinnost tyto incidenty hlásit ÚOOÚ a v určitých případech také dotčeným subjektům údajů. Tato povinnost má původ v anglosaské právní kultuře a do českého právního řádu se dostala se směrnicí

²²² Bod 75 odůvodnění GDPR.

²²³ Čl. 33 odst. 1 GDPR

²²⁴ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Porušení zabezpečení* [online]. uouu.cz, [cit. 27. června 2019]. Dostupné na <<https://www.uouu.cz/poruseni%2Dzabezpeceni/ds-5020/p1=5020>>.

²²⁵ Čl. 33 a 34 GDPR Výjimky z této povinnosti pak stanovuje čl. 34 odst. 3 GDPR.

²²⁶ ŽŮREK: *Praktický průvodce GDPR...*, s. 104.

²²⁷ Srov. čl. 12 odst. 1, 4 GDPR

²²⁸ Pokyny WP29 ze dne 3. října 2017, ve znění revize ze dne 6. února 2018, týkající se ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů podle nařízení (EU) 2016/679, č. WP250 rev. 01, s. 21. Dostupné na <https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&cid_dokumenty=31894>.

²²⁹ § 13 ZOOÚ

č. 2009/136/ES²³⁰ jakožto transpozicí zákona č. 468/2011 Sb., kterou se mění zákon o elektronických komunikacích.²³¹ Tento zákon sice stanovoval povinnost řešit případy tzv. porušení ochrany osobních údajů, avšak pouze pro oblast telekomunikací²³², zatímco GDPR povinnost oznámit porušení zabezpečení osobních údajů stanovuje pro všechna odvětví bez výjimky.

²³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele.

²³¹ Zákon č. 468/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²³² RADÍČOVÁ, Zuzana, BURIAN, David. *Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů (tzv. Data breaches) podle Obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)* [online], epravo.cz, 10. května 2017 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ohlasovani-pripadu-poruseni-zabezpeceni-osobnich-udaju-tzv-data-breaches-podle-obecneho-narizeni-o-ochrane-osobnich-udaju-gdpr-105871.html>>.

Závěr

Diplomová práce se zabývá ochranou osobních údajů v prostředí obcí se základním rozsahem přenesené působnosti, zvláště pak podrobuje kritické analýze osobu pověřence pro ochranu osobních údajů, výkon jeho funkce a plnění vybraných povinností obce při ochraně osobních údajů. Snaží se tak odpovědět na stanovené výzkumné otázky: „*Jaká je role pověřence při ochraně osobních údajů v obcích se základním rozsahem přenesené působnosti?*“ a „*Zvýšila se v obcích po účinnosti GDPR ochrana osobních údajů?*“

V úvodu práce jsem se nejprve věnovala základnímu vývoji ochrany osobních údajů a historickým okolnostem, které vedly zákonodárce k vyčlenění práva na ochranu osobních údajů z práva na soukromí. Zaměřila jsem se také na historickou i současnou právní úpravu ochrany osobních údajů na úrovni EU i v rámci ČR a vymezila tak výchozí rámec právní úpravy, kterým je nutné se při ochraně osobních údajů řídit. Dále jsem se zabývala vymezením základních pojmů, jako jsou osobní údaj, subjekt údajů, správce, zpracovatel a zpracování osobních údajů. Tyto pojmy je bezesporu nutné znát, neboť bychom bez nich nemohli pochopit znění GDPR a řádně osobní údaje zpracovávat a chránit. Ač se nejedná o pojmy nové a osobám podílejícím se na chodu obce by již měly být známé, v praxi tomu tak v mnoha případech není. Zvláště problematičtější bylo vymezení samotného pojmu osobní údaj a s ním spojené ochrany, neboť tím že obce nevěděly, co lze pod pojem osobní údaj zařadit, nezajišťovaly jejich dostatečnou ochranu.

Ve druhé kapitole jsem vymezila jednotlivé povinnosti vyplývající ze zásad zpracování osobních údajů. Ty se promítají ve všech aspektech zpracování a je nutné je znát, jelikož jejich nedodržením dochází k neoprávněnému zpracování osobních údajů, za což správcům hrozí poměrně vysoká finanční sankce. Obce byly sice s účinností ZZOU obecně vyňaty z povinností tyto sankce platit, avšak stále je zachována pravomoc ÚOOÚ uplatnit jiný druh postihu dle čl. 58 odst. 2 GDPR. Jestli bylo vynětí z povinnosti hradit pokuty v případě porušení povinností plynoucích z GDPR správné, se teprve v budoucnu ukáže.

Nejen k plnění povinností vyplývajících ze zásad zpracování osobních údajů, ale obecně k zabezpečení jejich ochrany napomáhá obcím od účinnosti GDPR osoba tzv. pověřence pro ochranu osobních údajů. Zatímco v minulosti musely obce povinnosti související s ochranou osobních údajů vykonávat samy a nutno dodat, že se tak spíše nedělo, dnes mohou využít právě služeb pověřence. Názory odborné i laické veřejnosti na tuto osobu se liší, někteří ji považují za významného pomocníka při ochraně osobních údajů a klíčovou osobu při implementaci GDPR, jiní její potřebnost zpochybňují a berou ji pouze jako finanční zátěž. Já osobně pověřence považuji právě v prostředí malých obcí za velmi důležitou osobu, která při řádném výkonu své funkce obcím velmi pomůže, pokud jde o ochranu osobních údajů.

Obce jakožto správci osobních údajů jsou povinny tuto osobu pověřence jmenovat. Existuje několik způsobů, jak tak mohou učinit, ale ne všechny se zdají být v prostředí malých obcí vhodné. Jako nejvýhodnější jsem shledala možnost tzv. meziobecního sdílení pověřence, tedy konkrétně situaci, kdy by obec s pověřeným obecním úřadem nebo s rozšířenou působností (tým jejich zaměstnanců) vykonávala funkci pověřence pro své spádové obce. Obcím by se tak administrativně i finančně ulevilo a zároveň by pro výkon funkce pověřence získaly osobu, která má dostatečné vzdělání, znalosti chodu obecního úřadu i ochrany osobních údajů, na výkon funkce má dostatečné časové možnosti a je za něj také adekvátně ohodnocena, neboť pro interní výkon funkce pověřence jsou nepřímo stanoveny přísnější požadavky na vzdělání a na základě platové třídy je určena také mzda.

Dále jsem se v práci zabývala postavením a odpovědností pověřence, jeho úkoly a způsobem, jak jej co nejefektivněji zapojit do chodu obce. Pro správnou implementaci GDPR a z toho plynoucí ochranu osobních údajů považuji za stěžejní, aby byl prvotně ustaven pověřenec do funkce a až následně během jeho působení byly činěny jednotlivé kroky k zavedení GDPR do činnosti obce. Tímto obec splní také povinnost pověřence náležitě a včas zapojit. Pověřenec má povinnost a zároveň i právo svoji funkci vykonávat nezávisle a nestranně. Za tímto účelem nemůže být k výkonu funkce vedením obce ani nikým jiným instruován, ani nemůže být pro výkon své funkce sankcionován či propuštěn. Toto se jeví jako zcela logický krok, neboť v případě, že by pověřenec svoji funkci vykonával právně správně, avšak v rozporu s představami správce a správce by jej za to mohl potrestat, ochrana osobních údajů by byla výrazně ohrožena.

V závěrečné fázi práce jsem se zabývala vybranými povinnostmi obce, které souvisejí s ochranou osobních údajů, analyzovala postavení pověřence při jejich plnění a komparací se ZOOÚ zjišťovala, zda jsou tyto povinnosti pro obce v určitých aspektech nové. Konkrétně se jednalo o povinnost vytvoření vstupní analýzy ochrany osobních údajů, povinnost informovat subjekty údajů, postup obce v případě uplatňování práv subjektů údajů a oznámení porušení zabezpečení.

Závěrem je vhodné konstatovat, že v ČR je 6 254 obcí, které vykonávají přenesenou působnost v základním rozsahu²³³, a všichni jsou zároveň i správci osobních údajů, kteří musí dostát povinnostem z GDPR a obecně ochrany osobních údajů. Všem 6 254 obcím dnem 25. května 2018 vznikla povinnost jmenovat osobu do funkce pověřence pro ochranu osobních údajů. Je nutné říct, že i přes prvotní nejistotu a rozpaky plynoucí z neznalosti nebo pouze povrchové znalosti problematiky jsou obce právě díky GDPR a pomoci pověřence v současné

²³³ Ministerstvo vnitra. *Katalog činností vykonávaných obcemi v jednotlivých kategoriích* [online]. mvcr.cz, 22. září 2016 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>>.

době schopny zajistit osobním údajům dostatečnou ochranu. Hlavní roli pověřence pak lze spatřovat právě ve schopnosti pomoci obcím se všemi aspekty ochrany osobních údajů a s uvedením zpracování osobních údajů obce do souladu s GDPR, čímž dojde k zajištění ochrany práv a svobod subjektů údajů. Zároveň lze konstatovat, že po účinnosti GDPR se v obcích zvýšila ochrana osobních údajů. Důvodem však není ani tolik změna právní úpravy vyjma zavedení funkce pověřence, ale zvláště obrovská vlna medializace spojená s GDPR a osvětová činnost ÚOOÚ i Ministerstva vnitra, na jejichž základě se informace o povinnosti jmenovat pověřence a implementovat GDPR dostaly i do těch nejmenších obcí.

Seznam použitých zdrojů

Monografie a komentáře:

1. DOLEŽAL, Adam, DOLEŽAL, Tomáš. In Melzer, Filip a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek 1 § 1-117. Praha: Leges, 2013. 720 s.
2. *GDPR v kostce. Praktický průvodce ochranou osobních údajů pro podniky a spolky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. 60 s.
3. JANEČKOVÁ, Eva. *GDPR. Praktická příručka implementace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2018. 136 s.
4. JANEČKOVÁ, Eva. *GDPR – Řešení problémů v praxi obcí*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019. 344 s.
5. KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2017. 364 s.
6. KUČEROVÁ, Alena a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. 536 s.
7. MELOTÍKOVÁ, Petra. *Ochrana osobních údajů v rámci veřejné správy*. Praha: Leges, 2018. 152 s.
8. NAVRÁTIL, Jiří a kol. *GDPR pro praxi*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 339 s.
9. NEZMAR, Luděk. *GDPR: Praktický průvodce implementací*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2017. 304 s.
10. NONNEMANN, František. *Příručka pověřence pro ochranu osobních údajů*. Praha: tayllorcox, 2018.
11. NOVÁK, Daniel. *Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 504 s.
12. NULÍČEK, Michal a kol. *GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 2. vydání. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 580 s.
13. PATTYNOVÁ, Jana a kol. (ed). *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. Praha: Leges, 2018. 488 s.
14. POTĚŠIL, Lukáš a kol. *Zákon o obcích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. 864 s.
15. TOMÁŠEK, Michal, Týč, Vladimír a kol. *Právo Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. 494 s.

16. WERRY, Nikola, KIRSCHBAUM, Benjamin, KOCH, Jens-Marwin. GERMANY. In RAUL, Alan Charles (ed). *The Privacy, Data, Protection and Cybersecurity Law Review*. 4. edition. Great Britain: Law Business Research Ltd, 2017. 412 s.
17. ŽÚREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2018. 343 s.

Články:

1. HÁLOVÁ, Miloslava, MATEJKA, Ján. K vymezení a aplikaci pojmu „orgán veřejné moci“ podle zákona o základních registrech. *Správní právo*, 2015, roč. 48, č. 1-2, s. 19–41.
2. MARTINKA, Marek. *Doby zpracování osobních údajů*. Dostupné na ASPI.
3. ŠALAMOUN, Michal. Ochrana osobních údajů jako právo sui generis. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 11, s. 389 – 395.

Internetové zdroje:

1. BAGÁROVÁ-GRZYWA, Martina. *Základní pravidla pro svazky obcí* [online], moderniobec.cz, 12. března 2003 [cit. 21. června 2019]. Dostupné na <<https://www.moderniobec.cz/zakladni-pravidla-pro-svazky-obci/>>.
2. CHLEBUS, Tomáš. *Nový zákon o zpracování osobních údajů* [online]. epravo.cz, 30. května 2019 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-zakon-o-zpracovani-osobnich-udaju-109312.html>>.
3. European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe. *Handbook on European data protection law* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, s. 18 [cit. 24. dubna 2019]. Dostupné na: <<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-data-protection-law>>.
4. Information Commissioner's Office. *Principle (a): Lawfulness, fairness and transparency* [online]. ico.org.uk, [cit. 24. června 2019] Dostupné na <<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/principles/lawfulness-fairness-and-transparency/>>.
5. Information Commissioner's Office. *Right to be informed* [online]. ico.org.uk, [cit. 25. června 2019]. Dostupné na <<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/individual-rights/right-to-be-informed/>>.

6. KRÍŽOVÁ, Veronika. GDPR – základní postup v praxi [online]. *e-pravo.cz*, 12. března 2018 [cit. 20. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/gdpr-zakladni-postup-v-praxi-107200.html>>.
7. KUK, Michal. *Samostatná a přenesená působnost* [online]. frankbold.org, 11. dubna 2017 [cit. 22. června 2019]. Dostupné na <<https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-kraje/rada/samostatna-prenesena-pusobnost>>.
8. MANDÁT, Jan. *Náležitosti zpracovatelské smlouvy* [online]. *epravo.cz*, 20. září 2018 [cit. 22. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nalezitosti-zpracovatelske-smlouvy-108130.html>>.
9. MÁLEK, Jakub, CETKOVSKÁ, Barbora. *Adaptační zákon k GDPR byl konečně přijat* [online]. *epravo.cz*, 3. dubna 2019 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/adaptacni-zakon-k-gdpr-byl-konecne-prijat-109122.html>>.
10. MALIŠ, Petr. *GDPR – 3. díl: Vedení záznamů o činnostech zpracování osobních údajů* [online]. *pravoit.cz*, 22. listopadu 2017 [cit. 26. června 2019]. Dostupné na <<http://www.pravoit.cz/novinka/gdpr-3-dil-vedeni-zaznamu-o-cinnostech-zpracovani-osobnich-udaju>>.
11. Ministerstvo vnitra. *Zveřejnění kontaktů na pověřence a jejich sdělení dozorovému úřadu* [online]. *mvcr.cz*, [cit. 26. června 2019]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/zverejneni-kontaktu-na-poverence-a-jejich-sdeleni-dozorovemu-uradu.aspx>>.
12. Ministerstvo vnitra. *Katalog činností vykonávaných obcemi v jednotlivých kategoriích* [online]. *mvcr.cz*, 22. září 2016 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>>.
13. MLSNA, Petr. *Úvodní slovo* [online]. *mvcr.cz* [cit. 16. června 2019]. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/>>.
14. PIVODA, Radomír. *Život s GDPR – blíží se výročí* [online]. *epravo.cz*, 15. dubna 2019 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/zivot-s-gdpr-blizi-se-vyroci-109158.html>>.
15. RADIČOVÁ, Zuzana, BURIAN, David. *Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů (tzv. Data breaches) podle Obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)* [online], *epravo.cz*, 10. května 2017 [cit. 28. června 2019]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ohlasovani-pripadu-poruseni-zabezpeceni>>.

- [osobnich-udaju-tzv-data-breaches-podle-obecneho-narizeni-o-ochrane-osobnich-udaju-gdpr-105871.html](https://www.smcocr.cz/cz/nase-projekty/centra-spolecnych-sluzeb-obci/s-ochranou-osobnich-udaju-podle-noveho-obecneho-narizeni-gdpr-by-mohla-pomoci-centra-spolecnych-sluzeb.aspx)>.
16. REMEŠ, Filip, FILIPVÁ, Štěpánka. *S ochranou osobních údajů podle nového obecného nařízení (GDPR) by mohla pomoci Centra společných služeb* [online]. smocr.cz, 16. října 2017 [cit. 22. června 2019]. Dostupné na < <http://www.smcocr.cz/cz/nase-projekty/centra-spolecnych-sluzeb-obci/s-ochranou-osobnich-udaju-podle-noveho-obecneho-narizeni-gdpr-by-mohla-pomoci-centra-spolecnych-sluzeb.aspx>>.
 17. ŠUSTR, Ladislav. *Máme si koupit trezor? Lidé jsou z GDPR zmatení. Hospodářská komora řeší absurdity* [online]. echo24.cz, 3. června 2018 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na < <https://echo24.cz/a/Si3qq/mame-si-koupit-trezor-lide-jsou-z-gdpr-zmateni-hospodarska-komora-resi-absurdity>>.
 18. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Porušení zabezpečení* [online]. uoou.cz, [cit. 27. června 2019]. Dostupné na < <https://www.uoou.cz/poruseni%2Dzabezpeceni/ds-5020/p1=5020>>.
 19. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Ke zveřejňování osobních údajů žáků na internetu* [online]. uoou.cz, 21. března 2013 [cit. 16. června 2019]. Dostupné na < <https://www.uoou.cz/ke-zverejnovani-osobnich-udaju-zaku-na-internetu/d-1589>>.
 20. Úřad pro ochranu osobních údajů. *K problematice aktualizace zpracováváných osobních údajů*. [online]. uoou.cz, [cit. 11. června 2019]. Dostupné na < <https://www.uoou.cz/k-problematice-aktualizace-zpracovavanych-osobnich-udaju/d-1595>>
 21. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Základní příručka k GDPR* [online]. uoou.cz, 27. října 2019 (aktualizováno 25. dubna 2019) [cit. 25. června 2019]. Dostupné na < <https://www.uoou.cz/zakladni%2Dprirucka%2Dk%2Dgdpr/ds-4744/archiv=0&p1=3938>>.
 22. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Návrh seznamu operací zpracování osobních údajů, která nepodléhají posouzení vlivu na ochranu osobních údaj* [online]. uoou.cz, [cit. 25. června 2019]. Dostupné na < https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=32705>.
 23. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Jmenování a ohlášení pověřence* [online], uoou.cz, [cit. 28. června 2019]. Dostupné na < <https://www.uoou.cz/jmenovani%2Da%2Dohlaseni%2Dpoverence/ds-5552/archiv=0&p1=5550>>.

24. Úřad pro ochranu osobních údajů. *Nové poznatky Úřadu o pověřencích ve veřejných subjektech* [online]. uoou.cz, [cit. 27. června 2019]. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=34794>.
25. VEJVODOVÁ, Alžběta, ROSŮLKOVÁ, Jana. *Absurdní rok s GDPR: Padlo osm pokut, o vymazání dat z marketingových databází žádá minimum lidí. Z muzeí ale mizí návštěvní knihy* [online]. ekonom.ihned.cz, 23. května 2019 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na <<https://ekonom.ihned.cz/c1-66576140-absurdni-rok-s-gdpr>>.
26. WILKEOVÁ, Lenka. *Aplikace GDPR v DSO Broumovsko* [online]. smocr.cz, 8. června 2018 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na <<http://smocr.cz/cz/nase-projekty/centra-spolecnych-sluzeb-obci/aplikace-gdpr-v-dso-broumovsko.aspx>>.

Právní předpisy:

1. Listina základních práv Evropské unie
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
3. Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
4. Nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
5. Smlouva o fungování Evropské unie
6. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele.
7. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
8. Úmluva Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna 1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
9. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

12. Zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
13. Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
14. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
15. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
16. Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
17. Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů
18. Zákon č. 468/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
19. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů
20. Bundesrepublik Deutschland. Bundesdatenschutzgesetz a.F. in der bis zum 24. Mai 2018 geltenden Fassung. Dostupné na <https://dejure.org/gesetze/BDSG_a.F./4f.html>.
21. Zákon č. 122/2013 Z. z., o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na <<https://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/79961/1/2>>.

Soudní rozhodnutí:

1. Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2004, sp. zn., Pl. ÚS 38/02
2. Nález ÚS ze dne 22. května 2007, sp. zn. Pl. ÚS 30/06
3. Nález Ústavního soudu Československého federativní republiky, Sbírka usnesení a nálezů, č. 1, Brno, 1992
4. Nález Ústavního soudu ze dne 10. listopadu 1998, sp. zn. I. ÚS 229/98
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. června 2015, sp. zn. 21 Cdo 2430/2014
6. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. května 2016, sp. zn. 3 As/2005
7. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. srpna 2005, č.j. 6 As 40/2004-62
8. Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 16. prosince 1992, *Niemietz v. Germany*, věc 13710/88

Ostatní zdroje:

1. Metodika Ministerstva vnitra ze dne 4. prosince 2017 o ochraně osobních údajů při výkonu spisové služby, zejména v informačních systémech spravujících dokumenty u veřejnoprávních původců, č.j. MV-135322-2/AS-2017.

2. Metodické doporučení Ministerstva vnitra k činnosti obcí k organizačně-technickému zabezpečení funkce pověřence pro ochranu osobních údajů v podmínkách obcí aktualizovaná ke dni 19. února 2018.
3. Metodická pomůcka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k aplikaci obecného nařízení o ochraně osobních údajů a zákona o zpracování osobních údajů v podmínkách školství, publikována dne 11. července 2017. Dostupná na <http://www.msmt.cz/file/44569/>.
4. Modelové situace – Platba místních poplatků. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>.
5. Ministerstvo vnitra. Příloha k Průvodci pro přípravu obcí na požadavky GDPR – Právo na informace o zpracování údajů. Dostupné na <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>.
6. Odůvodnění GDPR
7. Pokyny WP29 ze dne 13. prosince 2016, revidované 5. dubna 2017, týkající se pověřenců pro ochranu osobních údajů, č. WP243 rev. 01. Dostupné na https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31880.
8. Pokyny WP29 ze dne 4. dubna 2017 týkající se vlivu na ochranu osobních údajů a stanovení, zda „je pravděpodobné, že zpracování údajů bude mít za následek vysoké riziko“ pro účely nařízení 2016/679, č. WP248 rev. 01. Dostupné na https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31892.
9. Pokyny WP29 ze dne 3. října 2017, ve znění revize ze dne 6. února 2018, týkající se ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů podle nařízení (EU) 2016/679, č. WP250 rev. 01. Dostupné na https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31894.
10. Pokyny WP29 ze dne 29. listopadu 2017, ve znění revize ze dne 11. listopadu 2018, týkající se transparentnosti podle nařízení 2016/679, č. WP260 rev. 01. Dostupné na https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31895.
11. Prezentace Mgr. Andrei Bartošové Metodické doporučení MV k zajištění činnosti pověřence pro ochranu osobních údajů – průvodce obsahem.
12. Akademie GDPR – Svaz průmyslu a dopravy ČR. *Průvodce pro přípravu obcí na požadavky GDPR*, 2018. Dostupné na adrese <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>.
13. Stanovisko úřadu pro ochranu osobních údajů, č. 3/2011.
14. Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů, č. 6/2012.

15. Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 1/2012 – zveřejnění poskytnuté informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím ze dne 20. ledna 2012. Dostupné na <https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=12177>.
16. HONZEJK, Petr. *Příspěvek na twitterovém účtu* [online]. twitter.com, 21. května 2018 [cit. 23. června 2019]. Dostupné na <<https://twitter.com/PetrHonzejk/status/998567421177933824>>.
17. Vzorové dokumenty – místní poplatky (agenda podmíněná obsahem případných obecně závazných vyhlášek obcí; do záznamu budou zahrnuty i případné poplatky za komunální odpad podle zákona o odpadech). Dostupné na: <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>>.
18. Základní pravidla postupů souvisejících se zpracováním osobních údajů. Dostupné na <<https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>>.

Shrnutí

Diplomová práce nazvaná „Ochrana osobních údajů v obcích se základním rozsahem přenesené působnosti“ se zabývá ochranou osobních údajů v prostředí obcí se základním rozsahem přenesené působnosti, zvláště pak podrobuje kritické analýze osobu pověřence pro ochranu osobních údajů, výkon jeho funkce a plnění vybraných povinností obce při ochraně osobních údajů. Cílem práce je zjistit, jakou roli zastává pověřenec v novém systému ochrany osobních údajů v obcích se základním rozsahem přenesené působnosti a zda se po účinnosti GDPR v prostředí obcí zvýšila ochrana osobních údajů. Diplomová práce pracuje s metodikami Ministerstva vnitra, stanovisky Úřadu pro ochranu osobních údajů, pokyny pracovní skupiny WP29 a také s odbornými publikacemi a články. Je členěna vedle úvodu a závěru do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá vývojem ochrany osobních údajů, právní úpravou a výkladem základních pojmů. Následuje vymezení povinností vyplývajících ze základních zásad zpracování osobních údajů. Stěžejní část diplomové práce se zabývá osobou pověřence pro ochranu osobních údajů. Poslední kapitola se zabývá vybranými povinnostmi obce při ochraně osobních údajů. Diplomová práce vychází z právního stavu ke dni 28. června 2019.

Abstract

The diploma thesis titled “Protection of personal data within municipalities with a basic extent of delegated powers” deals with the protection of personal data within municipalities with a basic extent of delegated powers, especially it submits the data protection officer to critical analysis, performance of its job and the observance of municipality’s selected obligations in the protection of personal data. The aim of my work is to find out what the role of the data protection officer is in a new system of the personal data protection within municipalities with a basic extent of delegated powers and if the personal data protection in the municipalities has increased after the efficiency of the GDPR. The diploma thesis operates with the documents of Ministry of the Interior of the Czech Republic, the Office for personal data protection of the Czech Republic, the Work Party 29 and other sources. The work is divided to chapters and also there are introduction and conclusion. The first chapter deals with the development of the personal data protection, legislation and interpretation of basic concepts. The second chapter defines obligations resulting from basic principles of personal data protection. The main part of the diploma thesis deals with the data protection officer. And the last chapter deals with the municipality’s selected obligations in the protection of personal data. The diploma thesis is based on the current legislation as of 28th June 2019.

Seznam klíčových slov

Ochrana osobních údajů, GDPR, pověřenec pro ochranu osobních údajů, správce, zpracovatel, subjekt údajů, osobní údaj, zpracování osobních údajů, zásady zpracování, záznamy o činnostech zpracování, posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.

Key words

Personal data protection, GDPR, Data Protection Officer, Administrator, Processor, Data Subject, Personal Data, Data Processing, Processing Principles, Records of Processing, Data Protection Impact assessment.